

DI KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő, Administrator delegat si girant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre Proprietar-Tulajdonos: Frateritas S.A.R.de Editura Registrul publicatijunilor periodice No. 43. Doc. 898-1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Vasárnap, január 29.
1939—5699. Sbat 9.
XXII. évfolyam, 23. szám.

VILÁG TUKRUM

New-York World's Fair 1939!...

1939. április 30-án nyitja meg a világhiállítását Roosevelt elnök. Beszédében bizonyára meg fog emlékezni arról, hogy április 30-án lesz 150. évfordulója az USA megalapításának. 1789 április 30-án tette le esküjét az első elnök, Washington György tábornok s ennek az emlékére rendezik meg Newyorkban a világhiállítását. Washington székfoglaló beszédének egy mondata a világhiállítás jelszava: „A közjólét fejlesztése!”

1936-ban, amikor megkezdődtek a szervezési munkálatok s az amerikai kormány kinevezte a világhiállítás vezérkarát, valamennyi országot meghívták hivatalosan, hogy vegyen részt a kiállításon. A meghívókon ez állt: „Meghívjuk a világ minden népét, hogy egyesüljenek barátságban és biztonságban s azoknak a csodáknak a szemlélésében, amelyek létrejöhetnek akkor, ha az ember szelleme és munkája egyesült egy új világ felépítésére.” Már a meghívók „csodákról” beszéltek és most, hogy a világhiállítás városának építkezése a befajezéshez közeledik, megállapítható, hogy olyan látnivalókat ígér, amelyek egy új világ csodáit fogják bemutatni. A kiállítás témája a „Holnap világát” felépíteni, célja pedig az ipar és a kereskedelem fejlődésének az egész világon való előmozdítása. A többmillió példányban kibocsátott prospektusok szerint a kiállítás anyaga három főcsoportra osztható: 1. Mi volt? 2. Mi van? és 3. Mire lesz szüksége a jövőben az embereknek?

1200 holdnyi területen a hajdani Flushing Meadow helyén épül fel a világhiállítás, amelyet egy magántársaság finanszíroz s ennek kapcsán mintegy 150 millió dollár cserél gazdát. Ez a terület valamikor mocsaras ingóvány volt, tele salakhegyekkel és szemétdombokkal. Ezt a területet 190 nap alatt varázscsillagok át pompás gyepengerré. Hat és fél hónapig tartott, amíg feltöltötték a területet 70 millió köbméter földdel, a feltöltés után füvel vetették be s ezen a területen jövő tavaszra nyílik meg a Meadow Park. Newyork városa már 1936 júliusában hozzáfogott az építkezésekhez. Először is két mesterséges tavat építettek a kiállítás területén, az egyik tavat egzotikus szigetvilágnak rendezték be. Az épületek felállítását a múlt év márciusában kezdték el. Először a hatalmas igazgatósági palota felépítéséhez láttak hozzá, amellyel négy hónap alatt készültek el. Az igazgatósági palotában működik az előkészítő iroda, hétszáz főnyi személyzettel. Newyork állam és az USA 35 millió, külföldi államok 55 millió s a kiállítást finanszírozó vállalkozás 50 millió dollárral járult hozzá az építkezési költségekhez. Az összköltség 125 millió dollárt emészt fel. Ezzel szemben a kiállítás vezérkara egymilliárd dollár forgalomra számít.

Hogy a várható forgalomról hozzávetőleges képet kapjunk, felsorolunk néhány „csillagászati számot”, amelyek a forgalom és a közlekedés lebonyolítására vonatkoznak. A kiállításnak kilenc bejárata lesz, amelyen óránként 160 ezer ember léphet be és ki. A kiállítás Newyorkból 15 perc alatt érhető el magvasvasuton, földalattin, vagy autón. A terület, amelyet 335.000 autó parkhelyeül jelöltek ki, körülbelül akkora, mint Kolozsvárnak a területe. Newyork városa 1,200.000 dollár költséggel külön magvasvasutat épített a kiállítás területéhez, 18 millió dollárba került egy hid építése, a Hudson alatt alagutat furtak az autók számára. A kiállítás vezér-

A köztársasági kormány elhatározta, hogy nem adja fel a harcot

A miniszterelnök szerint a katalóniai vereség nem járt a köztársasági hadsereg összeomlásával. Miaja szerint „az utolsó szó még nem hangzott el”

Burgos Franco közeli végleges győzelmét jelenti be

Gerone, január 28. (Rador). Az Havas jelentése szerint Negrin miniszterelnök a rádióban beszédet intézett a spanyol néphez, amelyben hangzott, hogy Spanyolország történelmének legnagyobb megpróbáltatásainak megát, de az ellenség azon reménye, hogy a köztársaság összeomlik Barcelona megszállása miatt, cáfolatot nyert. Negrin rámutatott arra, hogy kik a belső és külső ellenségei Spanyolországának.

A köztársasági hadsereg ellen fog tudni állni a benyomulóknak, mert hadfelszerelését a központi területekre szállították, ami tekintettel a blokádra, egyedülálló fegyvertényt jelent.

A kormánynak sikerült bőséges hadianyagot biztosítani a maga számára, amit jól fognak felhasználni az áthághatatlan vonalak mögött. Negrin megállapította, hogy a köztársaságiaknak sok kiképzett, gazdagon felszerelt és megingathatatlan bátorságú katonái vannak. Következésképpen kijelentette: „Meg fogjuk menteni a helyzetet”.

Egyidejű valenciai jelentés szerint Miaja köztársasági tábornok a következő nyilatkozatot adta: „Az új megpróbáltatás, amit Katalónia elvesztése jelent, nem okozott lehangoltságot a középben levő köztársasági területek lakossága körében, amelynek a szelleme igen emelkedett.

A nép tudja, hogyha a körülmények súlyosak is, de nem legyőzhetetlenek.

1936 novemberében Madrid védekezett habár tudatában volt annak, hogy a köztársasági Spanyolország nyilvánvalóan kedvezőtlenebb helyzetben volt akkor. Ma a főváros kész lépésről lépésre védeni a spanyol területet. Az utolsó szó még nem hangzott el, mert még hatalmas harmezők vannak.

Minisztertanács Figuerasban

A Reuter Figuerasba kiküldött tudósítója szerint, habár a kormányzatok továbbra is ellenállnak a nemzetiek előnyomulásának, valószínűleg csupán taktikai huzásról van szó, aminek célja a katalóniai csapatok és hadianyag minél nagyobb részének Valenciába való átszállítása.

Az Havas figuerasi jelentése szerint a köztársasági spanyol kormány minisztertanácsot tartott Negrin elnökletével.

A katalóniai front

Mint Figuerasból jelentik, a front jelenleg Solsonától kevéssel északra halad az Urgel felé vezető út irányába. A nemzetiek repülői négy ízben bombázták a várost. A kár kicsi, az áldozatok száma szintén. A nemzetiek repülői ugyancsak bombázták Granollers helységeit, ahol 100 halálos áldozat van, többnyire az utóbbi időben odaérkezett menekültek sorából. Öt nemzeti bombavető Denia kikötőjére is több bombát dobott le. Emberáldozatok nincsenek.

A nemzetiek szerint küszöbön van a végleges győzelem

Burgosból jelentik: Jordana tábornok helyettes miniszterelnök pénteken kijelentette, hogy a nemzetiek sikerei rendkívül fontosak külpolitikai szempontból. A köztársasági miniszterek többsége elhagyta Spanyolországot és nem lehet többé azt állítani hogy a köztársasági Spanyolországban legális kormány van. Franco géniuszának hála, a végleges győzelem közel van.

Incidens Gibraltárral

Gibraltárból jelentik, hogy pénteken este incidensek adódtak a burgosi kormány képviselői előtt, ahol a Gibraltárral szomszédos nemzeti érzelmi spanyolok összegyűltek és Barcelona elfoglalását ünnepezték. Mivel a tüntetés túl lármás kezdett lenni, számos gibraltári lakos tiltakozott az ellen és szidalmakat kiáltozott Franco ellen. A rendőrség beavakozott és helyreállította a rendet.

Ujabb nemzeti sikerek

Saragossából jelentik, hogy a nemzetiek péntek esti közleménye megerősíti a már tegnap délután jelzett sikereket és hozzáfűzik, hogy az északkatalóniai körzetben a nemzeti csapatok elfoglalták Navest, Solsonától keletre, Toruella, Serrasans, San Pedro de Serahuinas, Llagosta, San Fausto és Santa Colloma helységeket. Kétezer foglyot ejtettek és egész gépfegyverraktárat fogtak el. Zsákmányuk 3 tüzérségi ütegből, 12 gépfegyverből és más hadianyagból áll.

Barcelonában a nemzetiek a már előzőleg közölt zsákmányon kívül 70 ágyut, 1000 gépfegyvert és 15 millió liter benzint zsákmányoltak, ami földalatti raktárakban volt felhalmozva. Abban a villában, ahol Negrin lakott, célkzettában több millió pezeta értékű idegen devizákat találtak. Estramadurrában a nemzetiek visszaverték az ellenséget és 280 foglyot ejtettek. A nemzeti repülőik bombáz-

ták Valenciát, Rosasr és több kis északkatalóniai kikötőt.

Barcelonai jelentés szerint a tartományt teljesen felszabadították a köztársaságiak uralma alól, akiknek most már csak a Franciaországgal szomszédos Gerona-tartomány maradt a kezükben. Pénteken este a nemzetiek 55 kilométernyire voltak Geronától. Mataro városa, amit pénteken foglaltak el a nemzetiek, egyik legfontosabb katalán ipari központ. 15.000 lakosa, 60 gyáruháza és nagy kikötője van.

Egyidejű jelentés szerint az új barcelonai nemzeti polgármestert ma beiktatták hivatalába.

A Nacional rádióállomás pénteki közlése szerint a nemzeti főhadiszállás azt jelenti, hogy Badalona, Nasnou, Premia de Mar, San Cristobal de Premia, San Juan de Villasar, Mataro, Salades és Ripolet helységeket elfoglalták. A középső körzetben a nemzetiek Artes falut foglalták el. Előnyomulásuk nyolc kilométer volt. A Pirineusokban tíz kilométerrel nyomultak előre a nemzeti csapatok. Macondanál a nemzetiek 600 hadianyaggal telt vagont és 800 különböző anyaggal megrakott teherautót zsákmányoltak. Estramadurrában folytatták előnyomulásukat és nagy veszteségeket okoztak a köztársaságiaknak.

Mint Burgosból jelentik a nemzeti kormány elhatározta, hogy visszavásárolja a köztársaságiak által külföldre vitt műtárgy-eket.

Franciaország diplomáciai ügy- nőket küld Burgosba?

Mint Párizsból jelentik, a Le Populaire szerint a mai minisztertanács szóba kerül az is, küldjenek-e diplomáciai ügynököket Burgosba.

Brüsszelből jelentik, hogy Spaak miniszterelnök kijelentette, hogy a belga kormány külpolitikájának változatlan alapköve a feltétlen semlegesség. Minden ezzel ellenkező hír alaptalan.

Spanyol menekültek francia földön

Az Havas Távirati Iroda jelenti Párizsból, hogy a spanyol határ közelében levő Perthus, Cerbere és Bourg Madame francia helységek mellett egy csoport megszállta a határmenti állomásokat, akik azt akarták elérni, hogy bebocsátást kapjanak francia területre. Vendres kikötő mentén egy menekülőkkel megrakott halászhajó-flotilla a francia partok felé közeledett. A repülőgárdaszakaszok biztosítják a francia határon Cerberénél, Perthusnál és Prats de Molonál, hogy senki idegen ne lépesse át a határt. A francia-spanyol határ mentén naponta több határátlépést lepleznek le, különösen Cerberénél, ahol a menekültek az alagutakon keresztül igyekeznek francia területre. Perthusnál több, mint száz felfegyverzett spanyol köztársasági katonát jelentkezett, akiket átmenetileg internáltak, fegyvereiket pedig elkobozták. A szombati nap folyamán körülbelül három ezer perthusi menekült helyezték el Nimes, Nevers, Montauban, Poitiers és Borges környékén.

A spanyolországi angol követ Marselleben

Marselleből jelentik, hogy a Devonshire nevű angol cirkáló megérkezett Marseille kikötőjébe, fedélzetén hozva a spanyolországi angol követet.

Perpignan, január 28. Az Havas ügynökség jelentése szerint több halászhajó érkezett felkelőcsapatok szálltak partra Bou kikötőjében. Ez a város a francia-spanyol határ közvetlen közelében van és az egyetlen vasúti határállomás, amelyen keresztül a köztársasági Spanyolország összeköttetésben állott Franciaországgal.

Mussolini február 1-én beszél

London, január 28. A Daily Telegraph jelenti római tudósítás alapján, hogy Mussolini február elsején a feketeingos milícia alapításának 16-ik évfordulóján nagy beszédet fogja visszautasítani a francia sajtóban megjelent, az olasz hadsereget érintő támadásokat.

Visszavonultak a köztársasági csapatok az estramadurái fronton

Valencia, január 28. Az estramadurái fronton harcoló köztársasági csapatok utasítást kaptak, hogy vonuljanak vissza állásaikba, amelyekből a legutóbbi offenzíva alkalmával elindultak. A köztársasági hivatals közleménye hangsúlyozza, hogy a visszavonulás az ellenség tudta nélkül és az egész hadianyag elszállításával történt.

Valenciai jelentés szerint az elmúlt éjjel a köztársasági kormányt támogató pártok és szakszervezetek gyűléseket tartottak, amelyeken beszámoltak a jelenlegi katalóniai helyzetről. Preventív intézkedéseket léptettek életbe, hogy a termelést fokozzák és a köztársaság területét sérthetetlené tegyék a további támadásokkal szemben.

A pápa felhívása Francohoz

Párizs, január 28. Az Havas jelentése szerint a pápa felhívást intézett Franco tábornokhoz, kérve, hogy gyakoroljon könyörületeset a Franciaországba menekült polgári lakossággal szemben és engedje meg ezeknek visszatérését spanyol földre.

kara hétköznapokon 250 ezer, vasárnap és ünnepeken pedig 800 ezer látogatóra számít, a kiállítás hathónapos tartama alatt 130 millióra, tehát annyira, amennyi az egész USA lakosainak a száma. Ebből az iparos- és kereskedővilág részére 50 millió látogató esik.

A vásár tartama alatt 35 ezer főnyi személynél áll az érdeklődők rendelkezésére. Ebbe beleszámít a vásár külön rendőrsége és parkőrsége. 250 ezer bokrot és cserjét ültettek ki, 10 ezer darab kézműves fát, amelyek mind a helyükön maradnak, ezenkívül átültették a kiállítás területére 1215 darab olyan évszázados fát, amelynek átmerője a 3 és 15 méter között mozog.

Ötvenkilenc ország vesz részt hivatalosan a kiállításon, harminckilenc ország külön pavillont állít fel. Az USA pavillonjának felépítése hárommillió dollárba került. Az amerikai kormány 29 ország kereskedelmi kormányával megegyezett arra vonatkozóan, hogy 1939-ben a newyorki világiállításon kívül más kiállításon nem vesz részt.

A kiállítás vezérkara úgy állapodott meg egyes országokkal, hogy a kiállításra száz férfi és száz nőből álló hivatalos képviseletet küld ki, az egész világ összesen 5900 nőt és 5900 férfit.

A világiállítást különböző zónákra fogják felosztani, hogy megkönnyítsék a látogatók számára a rengeteg látnivaló megtekintését. Minden ilyen zóna az emberi tevékenység valamelyes ágát öleli majd fel. A résztvevő országok külön-külön különböző szint kapnak és a közlekedés megkönnyítésére az illető ország színelével festik ki a pavillonjához vezető utat.

A kiállítás egyes zónái az emberi élet és civilizáció fejlődésének lesznek a főlépcsőfokai: hogy nézett ki az eddigi világ, milyen, amit most építenek és milyen kellene építeni? Főrészei: tudomány, művészet, mezőgazdaság, lakás, táplálkozás, ruházódás, vallás, egészség, pihenés, iparművészet, termelés, szállítás, közlekedés, terjesztés, terjesztés és üzleti szervezés. Külön gondoskodtak szórakozásról. Így atlétikai- és vízi-sportversenyek is lesznek a kiállítás tartama alatt. Minden ország pavillonjának közepén bemutatják, hogy az illető ország világviszonylatban mit tud produkálni szellemben és anyagban. Az a pavillon, amely a jövő világot mutatja be, minden technikai vívmányával, célszerű berendezkedésével, a régi angol-szász mondás: „The man on the street” szellemében épül, vagyis megmutatja, hogy „az ucca embere” a legszegényebb ember is, hogyan szeresheti meg a jövőben azokat a javakat, amelyek részükre ma még horribilis összegekbe kerülnek.

Ezer és ezer kisebb-nagyobb szórakozóhely, színház, mozi, szabadtéri opera és színpad, vendéglő és bár várja a látogatókat. Az ételt és italt árusító és kiállító pavillonok mellett be fogják mutatni a külföldi országok legérdekesebb látnivalóit is. Így például felépítik élethűen a párizsi Montparnasse egy uccaszéleit, mulatókat, kabarékot és kávéházakkal.

A Perisphera mellett egy 213 méter magas hegyes, háromszögű modern obeliszk fog állani. Neve: „Teylor”. Ez a modern obeliszk tulajdonképpen egy világító torony lesz, amely körbenforgó sugarakat bocsát ki a toronyablakokon s esténként megvilágítja a kiállítás egész területét.

A legnagyobb meglepetés, mondjuk így: a kiállítás szenzációja, a Planetarium lesz, Planetarium a világon eddig csak Berlinben volt, de jelenleg az sem működik. A Planetarium egy különleges színház, melynek földgömb-alaku menyezete gép segítségével rávetítik az esti égboltot az összes látható csillagokkal. A nézőnek az lesz az érzése, hogy kint ül a szabadban a csillagos éjszaka alatt. Egészen különlegesek a nézőtér székei is, amelyek a „borbély” székhöz hasonlítanak. Eg felé fordult arccal kényelmesen végig lehet benne dőlni, nehogy a csillagnézés közben megmerevedjen az emberek nyaka. A Planetarium érdekessége, hogy egy gép segítségével szabályozni lehet a „csillagok járását”, mert amit a szabadég alatt egy óra alatt figyelhetik meg, a Planetarium kupoláján öt perc leforgása alatt látható.

Minden más, amelyet meglepetésnek szántak az amerikaiak, még titok.

Tízéves az Elias-hagyaték

Főlavatták az Elias-kórházat Bucarestben

Bucuresti, január 28. Ezelőtt tíz évvel halt meg Bucarestben Jacques M. Elias, aki a közel egy milliárd lejt kivevő vagyonát a „Román Akadémiára” hagyta, azzal, hogy hagyatékából 10 éven belül, többek között egy modern kórházat is építsenek. A kórház felépült s a napokban avatták fel. Az alkalmat megfelelően találjuk arra, hogy megemlékezzünk a nagy zsidó filantropról, aki nemes gesztusával a népek közötti megértést és közeledést szándékozta elősegíteni.

Jacques Elias végrendeletében meghagyta, hogy a nevével elnevezendő alapítvány adminisztrálásában régi, kipróbált tisztviselője, Fritz Staeger is részt vegyen. Ő mondja el Eliásról:

— Rendkívüli tiszta lélek volt, óriási vagyona mellett igen szerény és takarékos. Mindenkiel szigorú volt, de elsősorban önmagával szemben. Itt dolgozott közöttünk, mellettiünk s nem nábobnak, hanem csupán vagyona adminisztrátorának tekintette magát. Nem költekezett, egyszerű polgárként élt, mert az volt a meggyőződése, hogy magasabb hivatása, hogy dolgozzék az ország polgárainak közeledéséért. Eliásnak nemcsak Romániában volt vagyona, hanem Ausztriában, Németországban, Angliában, Spanyolországban, az Egyesült Államokban, sőt Dél-Afrikában is. Az Akadémia Antipa professzort bízta meg a hatalmas Elias-hagyaték átvételével, aki egyuttal személyes barátja is volt az elhalt filantropnak. A kiváló román tudós egy az Elias emlékére megrendezett requiemben a következő szavakkal emlékezett meg annakidején az elhunytól: „A Román Akadémia soha sem fogja elfelejteni az Elias nevet s Románia haladása és kultúrája legnagyobb támogatói között fog megemlékezni róla. Jacques Elias lelete, nemes érzései és hazafiasága, valamint megérdemlik, hogy példaként állítsák oda ezen ország összes fiainak: pihenés nélkül dolgozzon, késő öregségig, mint egy gyűjtőt, anélkül, hogy magára többet küldött volna, mint egy szerényen és példásan élő polgár, mert munkájának gyümölcsét a nagyszerű ideál megvalósítására kívánta fordítani és ez: „a Haza fölemelése, praktikus kulturális intézmények megteremtése és a haza összes fiainak munkában, örömben és fájdalommal való testvériesülése által.”

Szerénységében annyira ment Elias, hogy végrendeletében meghagyta: alapítványaira ne írják az ő, hanem édesapja, Menachem Elias nevét.

Jacques Elias 1914 december 15-én, kilenc évvel halála előtt, írta meg végrendeletét, amelyben egyetemes hagyaték kezeletként a Román Akadémiát nevezte meg, kérve, hogy azt jogi személyként, „Menachem H. Elias Alapítvány” név alatt adminisztrálják.

Az Elias család alapítványának a céljáról a végrendelet meghagyja, hogy kulturális, elsősorban praktikus kulturát szolgáló, jótékonyági intézményeket állítson fel, szegény tanulókat támogasson pénzzel, diákmenzákat létesítsen, szegényeknek munkalehetőséget nyújtson, stb.

A végrendelet igen nagy súlyt helyez egy modern kórház építésére, amelyben legalább száz ágy legyen, ahol vallásra való tekintet nélkül mindkét nembeli betegek elhelyezést nyerhessenek.

— A kórház most végre felépült s máris 110 ágygal kezd meg a működését. Rövidesen 150 ágy lesz benne, háboru alatt pedig 500 ágy beállítására van lehetőség.

— A végrendelet intézkedett egy gimnázium és egy szakiskola felállítására végett, ahol zsidó és más vallású tanulók képezhetik ki magukat.

Évente kétféle millió lejt az Akadémia különböző tudományos kutatásainak fedezésére irányozott elő.

Jelentős összeget hagyott arra, hogy a polgármesteri hivatal azt karácsonykor és husvétkor a szegények között ossza szét.

Hagyott az éjjeli menedékhelynek, a „Fundatia Carol”-nak, az orvosi fakultásnak laboratóriumok építésére, a „Soc. pt. invatatura populului Roman”-nak, a mentőállomásnak, a bukaresti evangélikus iskolának, két gyermekmenhelynek, a tüdővész ellen küzdő egyesületnek, stb.

Évjaradékat hagyott a bukaresti és bé-

csi spanyol zsidó templomoknak, több zsidó iskolának. Meghagyta, hogy évente 100 arany Napoleon küldessék Jeruzsálem nagyrabbijának, más 80 Napoleont abból a célból küldjenek neki, hogy a „Régi falnál” imádkozó rabbinak ossza szét.

Eliásnak intim barátai voltak Barbu Stirbey — aki ma is elnöke az alapítványnak, Victor Antonescu, Jean Mitileu, Em. Porumbacu volt miniszterek, akiket megkért, legyenek tagjai az alapítvány irányító kuratóriumának. Végrendeletének végrehajtójának meg is hagyta, hogy barátainak különböző emléktárgyakat osszon szét a dolgaiból.

A rokonoknak semmit sem hagyott. „Rokonaim gazdagok — mondotta — semmi értelme, hogy vagyont hagyjak nekik, hisz van miből élniük.”

Felesége, sem gyermekei nem voltak. Szerette a testvéreit és azoknak gyermekeit. Végrendeletében meg is hagyta, hogy holttestét Bécsben, a családi sírboltban temessék el.

Tudta, hogy van két szegény rokona, az öreg és vak Manoach és egy bécsi unokatestvér, számukra évjaradékat hagyott.

„Ha mégis akadna tudtomon kívül még nyolcadzsigleni szegény rokonom, adjanak

kö-

1. kórh.

2. b

3. Inv

amely Simi-nés

alatt áll.

4. Külön alapot létes.

érték-fluktuációk fedezése.

5. Iskola és más speciális

Antipa professzor az alapítva-

tora kijelentette, hogy semmilyen

mények között sem fog hozzányulni

alapítvány alaptőkájéhez, sőt azt ma-

szaporította 20 millió lejfel.

... így akarja a nagy adakozónak urol-

só kívánságát hűségesen tiszteletben tar-

tani „a közjó érdekében”, ahogy azt

Jacques Elias meghagyta.

Kell-e korbácsbüntetés?

Kell, mondják az angol bírák. Nem kell, állítja a közvélemény

London, január 28. Az angol parlament összeülése után megkezdődik a büntetőjogi reformjavaslat részletes bizottsági tárgyalása. Valószínűleg igen érdekes viták lesznek, különösen a javaslatnak a testi büntetés eltörlésére vonatkozó rendelkezése körül.

A ma érvényes angol büntetőjog szerint a bíróság bizonyos esetekben, mint mellék-büntetést, megkorbácsolást is megszabhat. Az új javaslat a bírónak azt a jogát teljesen eltörli. Már is igen erős ellenzéke van azonban e tervezett intézkedésnek. A testi büntetés hívei azt kívánják, hogy legalább is az erőszakosan elkövetett rablás esetében maradjon meg mellékbüntetésként a korbácsolás; álláspontjuk igazolására magasrangú bírákra hivatkoznak.

Érdekes, míg a parlament jogászainak többsége a testi büntetés ellen van, az angol büntetőbírák nagyrésze a büntetés fenntartását kívánja. A lordfőbíró a King's Bench Division bíráinak véleményét memorandumban foglalta össze és a parlament elé terjesztette. A memorandum azt mondja többek között:

— A bírák a testi büntetést az elretentés hasznos eszközének tartják és véleményük szerint kívánatos a testi büntetés kiszabására vonatkozó jogot a következő esetekben fenntartani:

1. Az erőszakosan elkövetett rablás.
2. Az erkölcselen jövedelem.
3. Fajtalankodás.
4. Fiatalkorúak bűncselekményei esetében.

A kormánybizottság azonban, mely a büntető reformjavaslatot készítette, a bírák véleményét nem fogadja el. A bizottság szerint a társadalom érdeke nem kívánja, hogy akár a fent említett bűncselekményekre vonatkozólag is fenntartsák ezt az idejétmúlt büntetési nemet. Az egyszerű szabadságvesztés büntetés ezekben az esetekben is teljesen megfelelő.

A kormánybizottság statisztikákkal támogatja álláspontját. Statisztikák mutatják, hogy a háborúelőtti években, amikor a testi büntetést alig alkalmazták, állandóan csökkent az erőszakosan elkövetett rablások száma. A háboru után pedig, mi-

kor ismét gyakrabban alkalmazták a testi büntetést, a rablások száma is növekedett.

Igen érdekes egy angol büntetőbírónak, Sir Artemus Jonesnak a véleménye a testi büntetésről és bíró társairól. Egy esküdt-széki tárgyaláson mondta a következőket:

— Helyesnek tartom, ha a parlament tekintetbe veszi a bírák véleményét. De a 20. század folyamán nem egy emberi reformmal szegültek szembe a bírák és szembeszegülésük később alaptalannak bizonyult. Azt hiszem, a kormány a legnagyobb dicséretet érdemli azért, amiért e széleskörű büntetőjogi reformot betervezte és remélem érintetlenül fog törvényvé válni.

A fejfájás és a migrén, akkor, ha ezek a bélműködés és a gyomormozgás zavarából erednek, gyakran már egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűviz használata után is megszűnnek. Kérdezze meg orvosát.

EGYESÜLETI ÉLET

— A Goldmark Filharmoniai Társaság ez-
uton értesíti tagjait, hogy holnap, hétfőn
este 9 órakor rendes próbát tart, melyre a
tagok feltétlen és pontos megjelenését kéri.

— Wizo kulturáléutan. A kolozsvári Wizo
előadássorozatában kedden, f. hó 31-én pont-
ban 4 órakor Jambor Ferenc tart előadást.
Az előadás a helyicsoport helyiségében, Str.
Memorandului 13 alatt lesz megtartva. A
hölgyek minél nagyobb számban való meg-
jelenését kéri a vezetőség.

— Haggibbor-teadélután. A Cristal Palace
igazgatósága ma, 28-én, vasárnap délután
fél hatórás kezdettel megrendezi az ifjuság
körében oly népszerű „Haggibbor”-teadél-
utánt. A tánczenét ezuttal is az országoshíri
Monya-jazz szolgáltatja.

Nobel-díjas du Gard: Egy lélek története.
két kötet fve 317 lej, kve 415 lej. Párizsi
nagydíjas: Pourtalés: Csodálatos halászat,
kve 178 lej. Concourt-díjas: Plisnier: Három
házasság, 510 lap fve 218 lej, kve 251 lej.
Nobel-díjas: Undset: Hü feleség, kve 119 lej
Lepagenál, Kolozsvár. Postán utánvétel.
Kérjen jegyzéket.

Lista de plata

(Betegségélyző)

valamint az új kiszámítási táblázat beszerezhető

Boros papirkereskedésben Cluj

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Németország

RUBLEE RÖVIDESEK ÚJRA FELVESZI A MENEKÜLTKEK ÜGYÉBEN A TÁRGYALÁSOK FONALÁT. Jelentették, hogy Schacht lemondása után a Rublee-bizottság elhagyta Berlint és Párizsba utazott, hogy az eviani konferencia elnökségének beszámoljon a Németországban folytatott tárgyalásairól. Ebből az alkalomból lord Wintertonnak, a menekültügyi bizottság elnökének és Henry Berenger, valamint Miron Taylor al-elnökök részvételével az eviani konferencia elnöksége értekezletre ült össze, hogy megállapítsa Rublee beszámolóját és hogy megtegye az előkészületeket a Londonban tartandó plenáris ülést illetően.

Rublee Berlinből való eltávózása előtt az alábbi hivatalos közleményt bocsátotta ki: „Ma délután magánbeszélgetést folytattam Göring tábornaggal. E beszélgetés alapján kijelenthetem, hogy a Schachtal megkezdett tárgyalások nem szakadtak meg. A tárgyalásokat folytatni fogom a tulajdonképpen kezdetől fogva e tárgyalások vezetésével megbízott dr. Wohltat miniszteriumi direktorral. Ma este Párizsba utazom, hogy a menekültügyi bizottság elnökével és alelnökeivel tanácskozzak. A jövő hélet elején visszatérek Berlinbe, hogy dr. Wohltattal a tárgyalásokat tovább folytassam.”

A sajtó képviselői előtt Rublee kijelentette, hogy Göringgel való beszélgetése igen barátságos és hasznos természetű volt.

Dr. Wohltat, akivel Rubleennek a tárgyalásokat folytatni kell, a birodalmi gazdasági miniszteriumban a deviza-osztály igazgatója.

A német kormány egyébként direkt a külföld részére hivatalos jelentést adott ki, amelyben megállapítja, hogy a tárgyalások megszakadásáról elterjedt hírek tévedésen alapszanak. A közlemény szerint csupán bizonyos technikai reformokra van szükség, amelyeket a birodalmi bank elnökségében beállított változás indokolja. A birodalmi kormány — mondja a hivatalos közlemény — gondoskodni fog arról, hogy a megkezdett munkát tovább haladjon, hogy a zsidó kivándorlás véghezvitelének kérdését tisztázza.

A félbeszakított tárgyalások folytatását a német kormány határozta el, miután pénteken este az angol és amerikai követek együttesen megjelentek a német külügyminiszteriumban és megkérdőzték, hogy a tárgyalások Schacht dr.-nak a birodalmi bank éléről való eltávoltása után folytathatók-e, vagy sem. Hír szerint mindkét hatalom a közös demarshban rámutatott arra, hogy a tárgyalásokat olyan stádiumban szakították félbe, amelyben már konkrét eredmények lettek volna várhatóak. Ugyanakkor figyelmeztették a német külügyminisztert arra, hogy Rublee és munkatársai szombat este kénytelenek eltávoni Berlinből, miután hétfőn részt kell venniük az eviani bizottság elnöki ülésén; ha tehát az eviani hatalmak január 27-ikére Londonba összehívott plenáris ülésére valami megfogható akarnak előkészíteni, úgy annak 24 óra belül meg kell történnie.

George Rublee Párizsban ismételt kijelentette, hogy a berlini tárgyalásokat kielégítőnek tekinti. A párizsi megbeszélések után Rublee, mint ismeretes, visszautazott Berlinbe.

VISSZACSINÁLJAK A NÉVVALTOZTATÁSOKAT. A német hivatalos lap január 13-iki számában közli a berlini rendőrfőnök hirdetését, amely felszólítja a német zsidókat, akik annak idején az igazságügyminiszterium engedélyével megváltoztatták nevüket, hogy ismét a régi nevüket vegyék fel. Így például Paul Lilienthal és felesége nem viselhetik többé az 1928-ban felvett Kron nevet, Hans Rotschild nem lehet többé Rot és Jakob James Lettner ismét a Jakob James Lévi nevet kell viselje. Ez az eljárás olyan családok esetében, akik Németországot már régen elhagyták, a legfurcsább következményekre vezet.

ELTÁVOLÍTOTTAK A MÜNSTERI ZSINAGOGA UTOLSÓ MARADVANYAIT IS. A Vestphalische Landeszeitung jelenti Münsterből a következőket: A zsinagóga Münster legszebb sétányának szegényfoltja a Servatius tér közelében, amely az 1938. november 9-iki büntetőakció során kigyúlt, rövidesen teljesen eltűnik a föld színéről. A kérdéses novemberi éjszaka tüzeben csak a zsidó templom tetője és belső berendezése égett le, míg a tüzeltől feketévé vált tornyok és kőfalak magánosan és elhagyatottan állnak azóta az óket addig megkoronázó Cion csillogó nélkül. Néhány nappal ezelőtt végül nagy romboló csapat jelent meg a zsinagógánál, amelynek feladata egy zsidó talmud templom maradványait teljesen eltávolítani. Az SA akciójának sprán a zsinagóga vaskeri-

tése is áldozatul esett ezen értékes gyűjtésnek.

A müncheni zsinagóga egyike volt a legszébb és legművészebb németországi zsidó templomoknak.

VON FRIEDMANN KAPITÁNY, AZ OSZTRAK ZSIDÓ FRONTHARCOSOK ELNÖKE, KISZABADULT DACHAUBÓL. A lengyelországi zsidó frontarcosok szövetsége táviratot kapott Tel-Avivból, amely szerint Edler von Friedmann kapitány, az ausztriai zsidó frontarcosok szövetségének egykori elnöke, Palesztinába érkezett. Friedmann kapitányt Ausztria elfoglalása után azonnal Dachauba szállították, ahol szörnyűségeken bántak vele. A zsidók frontarcos szövetsége közbenjárására a frontarcosok világszövetsége közbenjárta Oberlindernél a német frontarcosok és hadirokkantak vezetőjénél. Hosszu hónapok után végül is Friedmann szabaddá lett. Friedmann most a zsidó frontarcosok világszövetségének megszervezésével foglalkozik, amelynek székhelye Palesztinában lesz.

NEGYEDMILLIO ZSIDÓ HAGYTA EL NÉMETORSZAGOT HAT ÉV ALATT. A Zsidó Távirati Iroda megbízható helyről nyert értesülése szerint Hitler hatalomra kerülése óta, vagyis 1933-tól 1939. január elejéig 244 ezer zsidó hagyta el a német birodalom területét. Ezek közül 96 ezer más

én puder-alapul is szolgálak!

Eucerit tartalma által a NIVEA mélyen behatol a bőr pórusaiba, nem hagy zsíros fényt maga után és elősegíti a bőr lélegzését. Ezenkívül a NIVEA-krém megóvja a bőr bársonyosságát és rugalmasságát.

NIVEA-krém dobozban és tubusban

európai országokba költözött (Franciaország 20 ezer, Anglia, Svájc és Hollandia 12—12 ezer), 90 ezer a két Amerika különböző országaiba vándorolt (az Egyesült Államokba 50 ezer), Palesztinába és Ázsiába 50 ezer, Afrikába 6 ezer és Ausztráliába 2000.

Palesztina

Rendületlenül folyik a Zsidó Nemzeti Otthon ujjáépítése

Az American Economic Committé for Palestine jelentést tett közzé, amelyből kiderül, hogy az arab bandák terrorja által előidézett bizonytalanságnak nem sikerült megfélemlíteni sem a palesztinai, sem a galúti zsidóságot. A zsidó nép nem vesztette el bátorságát és éppen a terror éveiben folytatták különös bizakodással a nemzeti otthon felépítésének művét. A Committée becslése szerint 1938 során 4 millió 540 ezer 885 font értékben történtek zsidó investíciók Palesztinában. Ez az összeg csak a nagyobb befektetéseket öleli fel, míg a kisebb tőkeinvestíciók statisztikailag nem foghatók össze. A Committée számításai szerint az investíciók a következőképpen oszlanak meg. Építkezés (új épületek és meglévő épületek új szárnyainak építése) 1 millió 926 ezer 125 font. Ipar és kereskedelem 629 ezer 703 font, mezőgazdaság, ideértve a citrus-félék ültetvényeit 940 ezer font, városi és falusi területek vásárlása nemzsidóktól 606 ezer 820 font. Kereskedelem, szállítás, szállók, éttermek, stb. 438 ezer 234 font.

A PALESZTINAI BEVÁNDORLÓK 80 SZAZALÉKA AUSZTRIABÓL SZÁRMAZIK. Elijahu Dopkin, a Jewish Agency bevándorlási osztályának vezetője, Palesztinából jövet Párizsba érkezett, innen Angliába és Hollandiába, majd Berlinbe és Bécsbe érkezik a kivándorlási viszonyok tanulmányozására. Dopkin elmondotta, hogy 1933. október és 1939. március közötti bevándorlási felében a kormány által engedélyezett certifikátok alapján mintegy tízezer bevándorlóra számított Palesztina. A Jewish Agency minden lehetőséget megtegyt, hogy a bevándorlási engedélyek nagy részét az Ausztriában élő, vagy külföldre menekült zsidóknak tartásuk fenn, akik közül emélfogva mintegy nyolcezeren fognak bevándorlási engedély alapján Palesztinába juthatni.

EMELKEDETT A KALIUM-KIVITEL. Az export hiányos megszervezése ellenére is a kálium-kivitel Palesztinából 1938. folyamán 63 százalékkal emelkedett. Amíg 1937-ben 29 ezer 110 tonnát exportált Palesztina, addig 1938-ban 47.460 tonnát vittek ki 285 ezer font értékben. A brom-kivitel ugyanebben az évben 481 tonnára rugott.

Csehszlovákia

LIKVIDÁLTAK A SZLOVÁKIA ÉS MAGYARORSZÁG KÖZÖTTI NIEMENSLANDOT. A magyar és csehszlovák hatóságok közötti tárgyalások alapján elintéztést nyert végül a 2700 mindkét országból kiűzött zsidó ügye, akik Magyarország és Szlovákia között hónapokon át senki földjén tartózkodtak. Az elűzötteket elosztották Magyarországra és Csehszlovákia között, miután három borzalmas téli hónapot fagyban, hóban és esőben drótsóvívnyel körülvett nyílt mezőn és árkokban töltöttek el. Az elűzötteket hontalanokként kezelik és módot nyújtanak nekik a kivándorlásra. Addig is barakkokban helyezik el őket. Ellátásukról a Joint és az an-

gol lórdmayer-alap gondoskodik. Ezzel szemben egyre szörnyűbbé válik a helyzet a Csehszlovákia és Németország, valamint a Csehszlovákia és Lengyelország közé üzött zsidók helyzete. A nagy kérdés azonban továbbra is a német-lengyel határon, Zbaszinban összeszűfolt, mintegy ötezer zsidó sorsa maradt. A lengyel miniszterelnök azon közlése, hogy ezen ötezer elűzött felének engedélyt adtak a Lengyelországba való beutazásra, alaptalannak bizonyult. A nélkülözés napról napra növekszik, a fertőző betegségek száma nő, éppúgy az idegbetegség is. A zhaszini kórház zsufolási tele van. Miután kiütéses tifusz-esetek is fordultak elő, a párizsi Joint huszezer dollárt bocsátott fertőtlenítés, valamint fehérmű és tábori ágyak vásárlására a menekültek rendelkezésére, miután az elűzöttek közül sokan még mindig istállóban, szalmán alusznak.

ZSIDÓK A RUSZIN PARLAMENTBEN. A ruszinszkói választásokat, mint ismeretes, február 12-re írták ki. Az országgyűlés 32 tagból áll; a zsidók előreláthatólag 3—4 mandátumot kaphannak. Az elmúlt vasárnap a ruszinszkói zsidó hitközségek és szervezetek értekezletet tartottak, amely zsidó jelölő lista felállításával és egyéb aktuális kérdésekkel foglalkozott. A szlovákiai kormány által engedélyezett zsidó központi képviselő Póznonyban konferenciát tartott, amelyen a hitközségek, valamint az összes cionista és zsidó szervezetek képviselői résztvettek.

GAYDA TABORNOK „A ZSIDÓKERDES ALAPOS MEGOLDÁSÁT KÖVETELI.” Gayda tábornok, a cseh fasiszták vezére, aki csoportjával együtt a nemzeti egységpárthoz csatlakozott, a kormánytól a zsidókérdés gyors és alapos megoldását követeli. Gayda röviddel ezelőtt tért vissza berlini és római utjáról. A Pragen Börsen Kurier értesülése szerint az utóbbi időben a külföldi, főleg a nyugati és tengerentúli államokkal számos olyan eladási szerződés jött létre, amelyekben feltételként van kikötve: „Az összes állampolgárok jelenleg létező jogegyenlőségének fenntartása.”

Az E. Bloch und Söhne több, mint száz év óta fennálló nagy börgyárat, amelynek tulajdonosai zsidók, a Bata megvásárolta.

Lengyelország

A LENGYEL KORMÁNYPART ÚJ ZSIDÓ-TÖRVÉNY-JAVASLATOKAT KÉSZÍT ELŐ. Az OZON, a nemzeti egységpárthoz tartozó csoportja, amely a lengyel sejmében hatalmas többség fölött rendelkezik, egy Benedikt Kencz nevű képviselő által kidolgozott 22 szakaszos törvényjavaslatot tanulmányoz, amely a zsidók jogfosztását célozza. A javaslat a zsidókat négy kategóriába osztja. Az első kategória, amelynek résztvevői továbbra is lengyel polgárok maradnának, azokból a „zsidókból” áll, akik 1921. szeptember 30-ika előtt áttértek a katolikus hitre, továbbá olyan zsidóhíti személyek, akik katonai kitüntetések kaptak. A második kategóriához

tartoznak azok a zsidók, akik adatszertien tudják igazolni, hogy 1918. november 11-től 1929. augusztus 25-ig lengyel területen éltek. Ezek nem lesznek ugyan teljes polgárok, de a lengyel állam „hozzátartozóinak” tekintetnek. A harmadik és negyedik kategóriához tartoznak az összes többi zsidók, külföldiek és hontalanok. Ezeknek sem polgári, sem hozzátartozói jogaik nem lesznek.

Az állami hozzátartozók nem gyakorolhatnak sem aktív, sem passzív választójogot, teljes katonai szolgálatot nem teljesíthetnek és a hadsereg munkásalakulataiba rúkkolnak be. Lengyel állami iskolákat nem látogathatnak, tanítók nem lehetnek. Ezen szemlélyek külföldön szerzett diplomáit nem nosztrifikálják. Színházi, moziutaladonosok nem lehetnek, lengyel lapokban nem dolgozhatnak és mint orvosok és ügyvédek etnikai lengyel kliensekkel nem foglalkozhatnak. Nem lehetnek továbbá ház- és földtuladonosok, bankok vezetői, egyedárusítási cikkekkel nem kereskedhetnek, házalók nem lehetnek és köztámogatásban nem részesülhetnek. Műhelyt, kereskedelmi, vagy ipari üzemet addig nem nyithatnak, amíg a lengyel kézben lévő üzemekkel szemben az arányszám helyre nem áll. A zsidó takarékpénztáraknak folyósított kölcsönöket keresztény takarékpénztáraknak adják át.

Külön fejezet foglalkozik a kivándorlási kérdéssel. Kivándorlási alapot akarnak teremteni, amelynek minden 500 zlotynál nagyobb vagyonnal rendelkező zsidó vagyonának 20—50 százalékaival tartozik hozzájárulni. Minden zsidó köteles egy hónapon belül bejelenteni vagyonát az adóhivatalnál. A be nem jelentett vagyon az állam tulajdonába megy át.

Jellemző a Kencz-féle törvényjavaslat azon rendelkezése, amely szerint az eddig érvényes alkotmányos rendelkezések zsidókra nem alkalmazhatók többé.

A kormánypartnak a javaslatl szembeni álláspontja még nem ismeretes.

Anglia és a gyarmatok

ANGLIA KÖLCSÖNT FOLYÓSIT A ZSIDÓ MENEKÜLTKEK LETELEPÍTÉSÉRE. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint az angol kormány a zsidókkal a tervvel foglalkozik, hogy nagyszámú kölcstont folyósít a menekülteknek az angol birodalom kevésbé fejlett területein való letelepítésének finanszírozására. Ezzel szemben nem hajlandó a kormány arra, hogy a birodalom területén kívül eső telepítési akciókhoz hozzájáruljon. A kormány elsősorban angol Guyana, Észak-Rhodézia, Tanganyika, Kenya és Niassa lehetőségeit tanulmányozza. A gyarmatügyi hivatal felhívta az érdekelt zsidó szervezeteket, küldjenek szakértőket ezekre a területekre, hogy a helyi angol hatóságokkal együtt európaiak letelepítését lehetőségeit tanulmányozza. Angol Guyanában már működik egy amerikai szakértő csoport, közöttük dr. Josef Rosen, a Joint kiváló telepítési szakértője, aki az angol szakértővel együtt letelepítési terven dolgozik. Az eviani bizottság elnöke ezen angol tervekkel párhuzamosan foglalkozik a konkrét ajánlatokkal, amelyek a menekültek Equadorban, San Domingóban és Braziliában való letelepítésére irányulnak.

Törökország

KIUTASÍTOTTAK TÖRÖKORSZÁGBÓL A NÉMET ZSIDÓKAT. A Németországból Ausztriából származó családok utasítást kaptak arra, hogy a török köztársaság területét haladéktalanul hagyják el. Ezen kívül kiutasítottak olyan családokat is, amelyek évek, sőt évtizedek óta török területen élnek.

HIREK

Olvasóinkhoz. Kaczér Illés regényének folytatása mai számunkból anyagtorlódás miatt kimaradt. A regény közlését legközelebbi számunkban folytatjuk.

— **Időjárásjelentés.** Többnyire borús égbolt, enyhe nyugati légáramlás, erősebb keleten, hősültyedés, helyi csapadék.

— **Nyomora miatt öngyilkos lett egy kovácsmester.** Ploestiből jelentik: A Câmpinei ucca 130. számú házban Stefan Zamfirescu 53 éves kovácsmester nyomora miatt agyonlőtte magát.

— **Sulyos milliókkal károsította meg az államot két bucaresti ügyvéd.** Bucarestből jelentik: Az ifjovi ügyvédség büntügyi eljárás indított O. Alexiu és Gr. Profirescu bucaresti ügyvédek ellen, akik mint az állam megbízottai különböző basarabiai orosz cári bankok likvidálására, hamis jelentéseket készítettek és több tíz millió lejjel károsították meg az államot. Nincs kizárva, hogy más visszaélések is rájönnek.

— **Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo pirula.** Székrekedés, bélyenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lej. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Angol kereskedelmi delegáció jön Bucarestbe.** Bucarestből jelentik: A Times szerint rövidesen angol kereskedelmi delegáció érkezik Bucarestbe Hudson kereskedelmi minisztériumi osztályfőnök vezetésével, hogy a két ország közti kereskedelmi egyezmények kiszélesítéséről tárgyaljon.

— **Kiesett egy gyermek a robogó autobusból.** Bucarestből jelentik: A brasovi ügyész a tegnap este történt társasgépkocsis baleset ügyében folytat érlely vizsgálatot. Az autobusz utasai között voltak Radulescu IAR-munkás felesége és két gyermeke. Az asszony a sofőrrel szomszédos ülésen foglalt helyet, egyik gyermeke vele szemben, az ajtó mellett állt meg. Adott pillanatban az ajtó, amelynek zára valószínűleg el volt romolva, kinyílt, a szerencsétlen gyermek pedig kiesett a kocsiból és halálos sérüléseket szenvedett.

— **Érettségizett betörőkből álló banda fosztogatta a főváros lakásait.** Bucarestből jelentik: Tegnap számunkban megírtuk, hogy a rendőrség kiterjedt és veszedelmes tolvajbetörőbanda nyomára jutott. A banda vezetőit: Nathan Poplinger, Jacob Dobrin és Vasile Noef fiatalberek letartóztatták. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy mindhárom érettségizett tettek és a két első — mint a fővárosból érkezett jelentés mondja — két ottani lapnál dolgozott, mint alkalmi riporter. Letartóztatásuk alkalmával hurokra kerültek társaik is, valamint mindazok az orgazdák, akikkel összeköttetésben állottak.

— **A büntügyi tábla ítélete a Miess-cég betörői ügyében.** A kolozsvári büntügyi tábla tegnap tartotta meg a főtárgyalást a Miess-cég betörőinek ügyében, akik — mint megírtuk — a pincefal kibontásával behatoltak az irodahelyiségbe és onnan negyedmillió lejt vittek magukkal. A rendőrség azonban a tetteseket: Palinszky Sámuel és Tabak Berlet hamarosan kézrekerítette, míg Libschin Mihály nyomtalanul eltűnt. A törvényszék Palinszkyt és Libschint távollétében kétévi és 8 hónapi fogsárra ítélte, míg Tabak Berlet büntzességeért 8 hónapi elzárással sújtotta. Az ítélet ellen Palinszky fellebbezett, de ugyancsak fellebbezéssel élt Libschin is, akit a lengyel hatóságok Varsóban tartóztattak le és a kiadatási eljárás lefolytatása után kiszolgáltatták a román hatóságoknak. A büntügyi tábla legutóbbi tárgyalásán Libschin bizonyítási eljárás elrendelését kérte arra nézve, hogy a betörés napján Csernovicban tartózkodott. A tábla ezt el is rendelte és a tegnapi tárgyaláson több tanut hallgattak ki, akik igazolják is a vádlott állítását. Az ügyész vádbeszédében kérte Palinszky Sámuel büntetésének megerősítését, míg Libschin sorsát a bíróság beltársására bízta. Ciugudeanu dr. ügyvéd védőbeszédében rámutatott arra, hogy Libschin büntösségére csak a többi vádlottak vallomásából lehetett következtetni, akik azért vallottak ellene, hogy ezzel saját helyzetükön könnyítsenek. Miután beigazolást nyert, hogy védenca a betörés napján nem járhatott Kolozsváron, mert Csernovicban tartózkodott, felmentő ítéletet kért. A büntügyi tábla hosszas tanácskozás után hozta meg döntését, amely felmentette Palinszkyt 2 év és 8 hónapi fogsázbüntetéstől, míg Libschint felmentette a vád és következményei alól.

Nem lesznek szenzációk Hitler január 30-iki beszédében?

A Danziger Vorposten szerint Hitlernek nincsenek támadó szándékai

Berlin, január 28. A Havas távirati iroda tudni véli, hogy Hitler január 30-án a birodalmi gyűlés előtt tartandó beszédében bejelenti Olaszország királyának küszöbön lévő németországi látogatását. Másrészt a beszéd jelentőségét különösképpen alá fogja húzni az olasz vendégek valószínű jelenléte. Valószínű, hogy jelen lesz Farinacci, sőt esetleg Ciano gróf is, akinek látogatása azonban még nincs végleg megállapítva.

A Danziger Vorposten szerint a beszéd a nemzetközi helyzet világos felfektetése lesz és ennek elemeit egyrészt a tengely-hatalmaknak a keleti és délkeleti államok kormányaival való legutóbbi tárgyalásai

fogják szolgáltatni, másrészt pedig a spanyolországi háború legújabb fordulata és a legutóbbi olasz-német eszmecsere. Nem kell szenzációkat várni a beszéddel kapcsolatban. A lap cáfolja egyes külföldi sajtóorgánok azon feltevéseit, amelyek szerint Hitlernek támadó szándékai volnának akár Afrikában, akár Spanyolországban és a nyugaton.

Az Havas müncheni jelentése szerint, Farinacci olasz államminiszter, aki hivatalos uton van Németországban, kijelentette, hogy Olaszország sohasem tűrheti el, hogy Tunisz, mely vele szomszédos ország, olyan ország uralma alatt legyen, amely délről fenyegetné Olaszországot.

— **Látható helyen kell kifüggeszteni Bucarestben az árakat.** Bucarestből jelentik: A bucaresti polgármesteri hivatal elrendelte, hogy az összes kereskedők kirakataikban, vagy üzletük belsejében látható helyen függesztek ki árucikkeik eladási árát. Azon kereskedők ellen, akik nem tesznek eleget az intézkedésnek, az üzérkedés leküzdésére vonatkozó törvény alapján fognak eljárni.

— **A lengyel törvényszék Lengyelországnak ítélte Kopernikuszt.** Varsóból jelentik: A hydgoszói lengyel törvényszék ítéletet hozott, amelyben Kopernikusz Miklóst, a nagy asztrológust lengyel nemzetiségűnek nyilvánította. Az ítéletet a Köhnerst, a német kisebbségi csoport vezetője ellen indított perben hozták, Köhnerst azt állította volt favaly megjelentetett könyvében, hogy Kopernikusz a német etnikai csoport legnagyobb fia volt.

Képviselőlet, egyedárusítást

vállal bevezetett, prima garanciával rendelkező országosan utaztató cég. Drogéria, háztartási, játékaru, papír, üveg, vasszakma előnyben. Ajánlatok „Organizator” jellegre Administrația Ziarelor Provinciale Bucaresti, Str. Vânători 8. küldendő.

— **Nemzetközi repülőverseny lesz Baneasan.** Bucarestből jelentik: A légügyi szövetség júniusban nagy repülő-meetinget rendez a baneasai repülőtéren. A repülés nemzetközi hírességeinek részvételén kívül versenyt rendeznek a legjobb román pilóták között is.

— **Értekezlet a pénzügyminisztériumban az inkasszó fokozásának érdekében.** Bucarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban tegnap este megbeszélés volt, amelyen résztvettek az összes pénzügyi, kerületi és vezérfelügyelők. Procopiu minisztériumi vezérigazgató elnököt, aki utasításokat adott az ország egyes részein tapasztalható bajok orvoslására. A vezérigazgató jelentést kért az inspektoroktól az inkasszó fokozására kiadott rendelkezések alkalmazásáról.

— **A berlini és bécsi operaház volt tagjainak egyetlen koncertje Kolozsváron.** Mitzi Gottlieb és Eduard Samato-Sabat, a berlini és bécsi operaház volt énekesei, akik több európai opera szimpadás után át sikerrrel szerepeltek, kedden este 9 órakor koncertet rendeznek Kolozsváron. „A Zsidó Nemzeti Szövetség Olvasó Köre” helyiségében (Str. Iuliu Maniu 2.). A koncert elé városszerte nagy érdeklődéssel tekintenek.

— **Amikor a lopott árut a károsultnak akarják eladni...** Nagyváradról jelentik: Hersch Izsák nagyváradai kereskedő üzletébe az elmúlt hónapokban bement két vasutas és 11 méter szövetet kínáltak megvételre. A kereskedő, mivel maga nem foglalkozik szövettel, elvitte a szövetet Mayer rőfőshöz, hogy vegye meg ő. Mayer, mikor meglátta a szövetet, meglepődve jelentette ki, hogy ezt a szövetet tőle lopták el a vasuton érkezett egyik csomagjából. Hersch utánajárt, hogy ki volt a két vasutas, aki a szövetet neki kínálta. Az egyik Hurgoi Dumitru vonattónok, míg a másik Salageanu Alexandru volt. Mayer keresetét adott be ellenük a törvényszéken. A vasutasok kijelentették, hogy ők nem lopták a szövetet, hanem feleségeik vették egy házaló kereskedőtől. Tanukkal igazolták azt is, hogy Mayer a kérdéses csomagot teljesen rendben vette át és nem is reklamálta az állítólagos hiányt. Az érdekes ügyben újabb tanukat hallgatnak ki.

— **Kedden lejár a lakók kötelező bejelentésének határideje.** Mint ismeretes, az egyenesadóról szóló törvény előírja, hogy minden háztulajdonos és főbérő köteles bejelentenie lakóit a pénzügyigazgatóságon. Ez a kötelezettség minden év első hónapjában, vagyis januárban esedékes. A bejelentésben ki kell mutatni a bérő, vagy albérő lakását, nevét, foglalkozását és a fizetett lakbér összegét. Mínt hogy a vonatkozó törvény szigorú megtorlásokat ír elő azok számára, akik a bejelentést elmulasztják, nagyon fontos, hogy minden háztulajdonos, illetőleg főbérő eleget tegyen a kötelezésnek. A bejelentések határideje a jövő hét keddjén lejár, éppen ezért az esetleges kellemetlenségek elkerülése végett ajánlatos a jelzett határidőig a pénzügyigazgatóságnál a lakók adatait bejelenteni.

— **Hat év óta nem alszik.** Newyorkból jelentik: Wilbur Izsák 69 éves orleaisi (Massachusetts állam) lakos a napokban kezdte meg álmatlansága hatodik esztendejét. Wilbur 1933. december 18-ika óta állítólag egy pillanatra sem aludt. Szüksége lévén keresménye növelésére, fiatalabb korában fokozatosan csökkentette éjszakai pihenését; idővel egy órai alvással is beírte huszonegy óránként és végre teljesen leszokott az alvásról. Most, midőn nyugalomba vonul, még ha akarna sem tudna többé aludni és az éjszaka unalmát olvasással és elmélkedéssel enyhíti.

— **Az új munkásbiztosítási törvény magyar szövege a munkásbiztosító pénztár két tisztviselőjének szakszerű fordításában rövidesen megjelenik.**

— **Seipel és Dollfuss hamvait titokban köztemetőbe szállították.** A Daily Telegraph bécsi jelentése szerint tegnap éjszaka teljes csendben kiemelték az ottakrangi Seipel-emléktemplomból Seipel volt osztrák kancellár és Dollfuss exkancellár koporsóit. Ez a templom eddig valóságos búcsujárhelye volt a katolikus bécsi lakosságnak. A koporsókat a nyilvánosság teljes kizárásával elvitték, Dollfuss koporsóját a hietzingi temetőben egy eldugott helyen földelték el, míg Seipel koporsóját a központi temetőbe szállították és a kerítés közelében temették el. Hivatalos helyen kijelentették, hogy „sem Seipel, sem Dollfuss nem tekinthetők olyan államférfiaknak, akik a nemzet szolgálatában különös érdemeket szereztek volna”. Tehát nem jár nekik megkülönböztetett temetkezési hely, még Seipelnek sem, noha magas egyházi méltóságot töltött be. Az újra való eltemetésnél sem pap, sem pedig a hozzátartozók nem voltak jelen. Seipelnek nem voltak hozzátartozói, Dollfuss hozzátartozói pedig, köz tudomás szerint, elhagyták Ausztriát.

Rendszeres járatok
az Egyesült Államokba, Kanadába, Ausztráliába.
KÖZÉP-AMERIKÁBA:
Kuba, Mexikó
DÉL-AMERIKÁBA:
Argentina, Paraguay, Uruguay.
AFRIKA (Marokkó)
holland, belga és francia hajókon.
EGYIPTOMBA és PALESZTINÁBA
a Serviciul Maritim Roman hajóin.
Felvilágosítást és prospektust küld a
Holland-Amerika Linie
vezérképviselete.
Vezetője: **L. H. L. LAZAROVITZ.**
Bucaresti, C. Victoriei 70. et. I tel. 441-65. Timisoara, Str. Venetia 2, telefon 39-89. Oradea, Bulv. Regele Ferdinand 4, telefon 15-90. szám. Arad, Str. Marechal Averescu 2.

Mindennapi kávé- és teaszükségletét

ATLANTICA-nál

(tulajdonos: HARNIK SANDOR)

szerezze be

Telefonrendeléseket házhoz szállítok.
Telefon 22-40. Calea Reg. Ferdinand 1.

— **A szomjas krokodil.** (Szilágyi-Harmath-Márkus operettjének bemutatója Kolozsváron). Uj revüoperett — a revüoperettek szokványos trükkjével, amik kétségkívül lekötik a közönség érdeklődését, anélkül persze, hogy emlékezetesebb hatást gyakorolnának rá. Amit rendezésben, jó előadásban a színház nyújthatott, azt mind megkaptuk, csupán az igazi humor hiányzik a darabból. A szövegnek kétségtelenül szénesebb a muzsika, amiben van hangulat, ötlet, patogás, ritmus. Az operett legfőbb hibája, hogy kevés a meséje, a cselekménye s ami van, az kissé elcsépett, minden eredeti ötlet híján való. Ennek ellenére nagy sikere volt a bemutatónak, amit kitűnő színészeink pompás teljesítményének és Gróf László rendezői kiválóságának kell betudnunk. Rendkívül illuziót keltő, szép és vonzó volt Krémer Mancsi, aki ezuttal megmutatta, hogy táncolni is tud. Sándor Stefi játéka, táncja, éneke csupa sikk és temperamentum volt. Fülöp Sándor vaskos humora is jól hatott. Csóka József, mint mindig, ezuttal is brillírozott. Rajnai Elli komikai vénája derűt vitt a színpadra. Jenéi János szépen énekel. Deésy Jenő és Tompa Sándor paraszti szerepeikben — amikben kissé triviális hangot voltak kénytelenek megütni — megnevettették a közönséget. Báza Éva is kedves volt. A görögök — Vajda Teréz tanítványai — szépen táncoltak. A pompás díszleteket Rajnai és Kudelász tervezték. A zenekart Schreiber Alajos vezényelte kitűnően.

Rosszullét ellen Diana sóborszesz-bedörzsölés.

— **Faragó Ernő hegedűhangversenye.** Faragó Ernő, a nemrég feltűnt fiatal hegedűs, a helybeli Zeneakadémia abszolvens növendéke, önálló koncertet rendez városunkban. Már a műsor nagyszabású összeállítása is érdeklődést váltott ki szakértői körökben. Bach szőlősonátája után a grandiózus három tételek Csajkovszkij hegedűversenye, majd Goldmark: Aria és Paganini: Campanelle című virtuózdarabja szerepel a műsoron. A hangversenyt, mely a Concordia klub termében lesz megtartva, 30-án, hétfőn este 9 órakor, igen nagy érdeklődés előzi meg. A nagy felkészültséget igénylő zongorakíséretet Szabó Rózsi látja el.

— **Mizrachi helyi csoport megválasztott vezetősége és választmánya** ma, vasárnap d. u. 3 órakor tartja alakuló gyűlését a Ze. N. Sz. Str. Memorandului 13. szám alatti helyiségében. (Bejárati Str. Raftiu 1.) A gyűlésre külön meghívók lettek az illetékeseknek kibocsátva, akik ezután is felkérték, hogy a fontos tárgysorozatra való tekintettel közvetlenül megjelenjen sziveskedjenek.

— **Ertesítés.** Miután a Váradí Orthodox Hitközségnek a husvéti liszt őrését rövidesen befejezzük, felkérjük azon hitközségeket, amelyek husvéti lisztre reflektálnak, jelentésük be nálunk szükségletüket, hogy folytatólagosan elkészíthessük. Moara „Ghizela” S. A., Rovine. Telefon: Pecica 9.

— **Fordítás bármely nyelven, Dr. Mandel Fordító Iroda, Cluj, Str. Memorandului 24.**

— **Hülés ellen.** Az időjárás gyors változásai következtében tisztviselők és kereskedők, akik a nap bizonyos meghatározott órájában — tekintet nélkül arra, hogy esik az eső, vagy havazik — kénytelenek elhagyni a házat, ami könnyen hülléssel jár. Hogy megelőzzük a napi foglalkozás megszaktításának kellemetlenségeit és hogy súlyosabb következményeket elháríthassunk, tanácsos, hogy a lakás elhagyása előtt bevegünk egy Alcogratine-t. ALCOGRATINE kapható az összes drogériákban és gyógyszerárakban.

— **Nem töltik be a párizsi japán követi állást.** Párizsból jelentik, hogy a párizsi japán nagyköveti tisztséget, tekintettel arra, hogy a francia kormány az előterjesztett nagykövetjelölt személyét kifogásolta, nem fogják betölteni. A francia kormány a nagykövetként kiküldendő diplomatát azért kifogásolta, mert állítólag több ízben erősen franciaellenes nyilatkozatot tett. Miután — írják a japán lapok — a diplomata álláspontja és hangoztatott véleménye teljesen fedi a tokiói kormány véleményét, inkább eltartják a nagyköveti állást betöltéséről.

WIZO A zsidó Ország

BIVATALOS LAPJA

TEL-AVIV

Írta: SALOM ASCH
Héberből átdolgozta: Róth Ilonka

Kevesen vannak olyanok, akik első látásra ne ócsárolnák és ne kicsinyelnék le Tel-Avivot. Amikor először utaztam Palesztinába, tiszteletreméltó és nagytekintélyű emberek azt tanácsolták nekem, hogy nézzem meg előbb az egész országot és — Isten ments — ne Tel-Aviv után alkossak véleményt Erec-Jiszraelel. Jeruzsálem és Haifa sznobjai pedig, az úgynevezett „Izro-eliték” valahányszor Tel-Avivot említik, úgy sóhajtanak, mintha egy nagyobb fajta családi szerencsétlenségéről volna szó. Én megvallom, mindezek dacára első látásra beleszerettem Tel-Avivba, mint ahogy lelkesedtem Newyorkért a sokat kritizált városért, amikor Amerikába mentem.

Nem egy turistát ismerek, aki a hajón hagyta podgyászát, mert csak éppen, hogy azt akart szaladni Tel-Avivba (a sok jó tanácsot megfogadva), de amikor megismerte a város lelkét, ott szeretett volna megtelepedni élete hátralévő napjaira.

Ismerőseim közül sokan Tel-Avivot a Kurfürstendamb, vagy éppen a Nalewski erőltetett imitációjának mondták eleinte, de később úgy megszerették ezt a várost, hogy nem akartak többé a világot sem máshol élni.

Nézetem szerint Tel-Aviv nemcsak egyszerűen város, hanem egyszersmind szanatórium és üdülőtelep is. Ha orvos volnék, minden elnyűtt idegű zsidónak (és van most más is?) 3 évi telavivi kurát rendelnék ideg-terápiára. Ez a 100%-os zsidó város a legjobb terápiára azok részére, akik megcsömöröttek a galuth-tól. Ha megundorodtak az európai viszonyoktól, ha Hitlerországban szenvedsz, vagy nem bírod már a különböző új törvényeket és a divatos izmusokat, az újságok háborús fenyegetéseit, a gázárcsokot, az örült fegyverkezést, a diplomataik ide-oda-utaztatását és az új értékpár fejlődését — menj a nagy héber városba. Ott biztos enyhülésre találsz, agyongyötört idegű gyógyulást és menedéket lehetsz a gyönyörű civilizált világ válogatott borzalmaitól.

Tel-Aviv nemcsak Erec-Jiszrael, Tel-Aviv maga a zsidó élet. Lakosai nemcsak annak a kívánságuknak és kötelességüknek tesznek eleget, hogy Palesztinában éljenek, hanem teljesítik az „élet” parancsait is. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy Tel-Aviv az eretli élet kiteljesülése, mert Jeruzsálem és a kibbucok talán inkább Erec Jiszrael, mint Tel-Aviv. Sőt az élet ott is, mint mindenütt, néha szép és néha csunya. De ha egy hétig Tel-Avivban vagy, úgy megszokod a várost és az ottani életet, mintha életed mindig itt folyt volna le és sohasem éltél volna máshol.

Ismerek olyan telavivi benszülötteket, akik el sem tudják képzelni, mi sértő van abban, vagy miért kellemetlen az, ha valaki azt mondják „zsidó”, akik Ézsau kezét még soha nem érezték magukon, vagy közvetlen környezetükön.

Mi itt viszont el sem tudjuk képzelni, milyen egészséges idegzettük a tel-avivi zsidók, majdnem olyanok, mint más normális országban élő emberek. Tel-Aviv több, mint egy zsidó metropolis. Az embernek az a benyomása, mintha ez a város máris magába foglalná Izrael egész családját és az egész zsidó népet erre az egy helyre összpontosult volna. Mintha itt volnának az összes zsidó poéták, újságírók, az összes híres orvosok, hogy itt vizontlódókat. Én néha még azt is hiszem, hogy a menyországban vagyok: régen holtak hitt emberekbe botlottam bele itt minduntalan. Mindenki héberül beszél (nem angolul) és salommal köszönt. Még a kutyák is héberül ugatnak, mert ellenkező esetben rögtön ott teremnének „a héber nyelv őrzői” és rendre utasítanák őket. És így van rendben. Mi tőrés-tagadás, Palesztinában magam is buzdó hebraista lettem (sajnos nem mindig voltam az) és azt

szeretném, ha mindenki héberül beszélne. A tel-avivi strandon, ahol kb. 40 különböző nyelvű zsidó fordul meg egyszerre, mindég az a kívánságom, hogy ezeket az embereket a zsidó tengerbe merítem, hogy onnan megtisztulva és teljesen hebraizálva kerüljenek elő.

Tel-Aviv a zsidóság centruma, mint ahogy Newyork — meggyőződésem szerint — az emberiség centruma. Az előbbiben több német, orosz és lengyel zsidót vélünk hallani, mint Berlinben, Oroszországban vagy Varsóban és bizonyára több magyart, mint a magyar vidékeken. Ha ezek a zsidók mind megtartanák az exilium nyelvét, milyen közösséget, milyen egységes népet tudnának alkotni? Az orosz jiddisisták, akik eleinte ellenkeztek a héber nyelvet, most a legfanatikusabb hebraisták és nagyobb mesterei a héber nyelvnek, mint azok, akik már gyermekkorukban héber nevelésben részesültek. Igaz, hogy minden galutból jövő zsidó azért rányomja származási helyének bélyegét Erec-Jiszraele. Az orosz zsidók, kik az ország és a város első építői voltak, az orosz forradalmak idealizmusát hozták magukkal. Nekik köszönhető, hogy ebből a nagy bevándorló centrumból még nem tűnt el teljesen a pionirszellem. A város első polgármestere, Dizengoff példát állított, nemcsak minden idők zsidó városvezetőinek, de a világ összes polgármesterei számára is. Ha hire ossz (és ez nem ritkaság), hogy valaki a városnak színházterket, muzeumot, könyvtárat, vagy egyéb közhasznú intézményt adományozott, egészen biztos, hogy az illető az orosz baalbatimok közül való. Ők tették lehetővé, hogy Tel-Avivból ma a Közel-Kelet nagy zenei városa lett. Alexandria egyik legműveltebb polgára mesélte nekem, hogy ha jó zenére vágyik, már nem Párizsba, hanem Tel-Avivba repül.

Tel-Avivnak van a legjobb színháza, nemcsak a Keleten, hanem az egész hemiszférában. Itt vannak a legjobb kórházak és a leghíresebb orvosprofesszorok is. Sokkal több jó irodalmat olvasnak itt a különböző nemzetiségű zsidók, mint az összes keleti országokban együttvéve.

A német zsidók szisztémát, kényelmet, porrázont vezetett kutyákat, kirakatrendezést, elegáns, modern üzleteket, kölcsönkönyvtárakat, özőntét a kluboknak és összejöveteleknek, tilkörtől és kromtól csillogó kávéházakat, almáslepényt és tejszínhabot hozták Tel-Avivba. Összejöveteleink a világ minden, de minden problémája és témája napirenden van. Előterben persze a német bevándorlás és az otthonmaradottak fájdalmas és kínzó kérdése állnak, ami azonban nem zárja ki, hogy a német zsidók egyszers mint első hírnökei legyenek a párizsi divatnak, egy a strandon, mint a szárazon. Ezzel szemben a lengyel zsidók nem hoztak magukkal mást Lengyelországból, csak önmagukat. De ezt aztán kiadósan és észrevehetően. A lengyel gazdagok pénzt hoztak, a szegények munkáscsukákat, sok gyereket és éhes szájakat. És ha keveset járultak is hozzá ahhoz, hogy Palesztinában ma forradalmi idealizmus, porrázont vezetett kutyák, híres professzorok és a legdivatosabb fűrdőruhák legyenek, nélkülük nem volna teljes a „nemzet”. Még a többiek a jó és rossz újításokat hozzák, addig a lengyelek szolgáltatják a népet és a tömegeket.

Tel-Aviv uccái olyanok, mint a legendás Sambatión folyó: mindég színtel nélkül zajlanak, sohasem nyugalmasak. Szerencsés véletlen folytán éppen Purimkor érkeztem Tel-Avivba és jöttek a szokásos ünnepeket és a híres felvonulást: a már tradicionálissá vált Adlojádát sem tartották meg a zsidóság súlyos világhelyzete miatt, mégis az uccákon uralkodó fülszűkítő zajt és pezsgő temperamentumot nyugodtan fel lehetett volna osztani Anglia összes vidéki városal

között és még mindig maradt volna tekintélyes felesleg. A lármás uccákon járva eltökéltém, hogy első közhasznú ténykedésem egy zaj elleni liga megalapítása lesz. Mily nagy volt azonban csalódásom, mikor hamarosan közölték velem, hogy ilyen is van már Tel-Avivban és a zaj csak az ünnepre engedélyezett kilengés. Tel-Avivban egyáltalán már minden van, sőt még annál is több. Jahrzeitkor pld. nem kell a templomba menni az uccákon ácsorogva, hangszórok hallhatod a Kaddist és hullathatod könnyeidet, a világhírű Kvartin El mole rachamimja hallatán, amelyet szintén hangszórok közvetít. A Haftoraht rádión hallgathatod, a legtisztább szefárd akcentussal előadva.

És ahogy a Sambatión megpihent Sabbatkor, úgy csendesedik el Tel-Aviv a hetedik napon. Nem tudom kinek köszönhető Palesztinában ez a teljes, maradéknélküli munkaszünet? Talán senkinek, csak Erec-Jiszraelek közvetlen hatása ez az emberekre? Gyermekkorom óta nem éreztem úgy át a szombat ünnepélyességét, mint Tel-Avivban. Az egész zsidó Palesztina alámerül péntek délután: a legtöbben a tengerbe, kevesebben a mikvében és vannak, akik csak a fűrdőkádba, vagy a zuhany alá mennek, de este mindenki tisztá és ünnepi díszít a szombat tiszteltetére. Amikor a hírnök szófárral kezében uccákhosszat betrombitálja a szombatot, figyelmeztetve a kereskedőket, hogy siessenek haza, az ember szinte érzi a Szombat királynőjének bevonulását.

Még egyszer utóljára tömegek szállják meg a virágárusokat. Szegények és gazda-

gok egy maroknyi virágot szereznek be a péntekesti asztal díszítésére. Hogy ezt a gyönyörű szokást ki hozta ide, nem tudom de tény az, hogy a virágkultusz fontos része a sabbathi ünnepeknek.

Tel-Aviv szive a tengerpart. Mondhatnám, ami a Beth-Hamidrás volt a kis zsidó város, a „Stättl” életében, azt jelenti most a tengerpart a telaviviaknak, a palesztinaiaknak és lehet mondani: a világ zsidóságának általában.

Ha egy zsidó Palesztinába érkezik, először néhány hétig a telavivi strandon sütkérezik, mielőtt elhelyezkedne és végleges tervét megcsinálná. A munkás, aki munkahelyet változtat, az új állás elfoglalásáig Tel-Avivba jön. Mindazok, akiknek nincs dolguk, vagy akik nem tudnak mihez kezdeni, a telavivi strandra mennek. Itt megszabadulnak az üzleti gondoktól, családi perpatvartól és egyéb bánatuktól. A telavivi tengerpart mindenki számára menedékhely. Itt minden bajt el lehet felejteni. És úgy, amint a kisváros zsinagógája menedékkül szolgált a menekülteknek és ahogy a zsinagógában minden zsidó benszülött, vagy átutazó, érte, hogy innen senkisémet üzheti ki, úgy érzi a zsidó most ugyanezt a telavivi strandon.

Minden zsidónak — közöttük nekem is — manapság, a többitől eltérően, két kiünnepelt kérése van Istenéhez, amely lerövidítve így szól: Adj egy helyet, óh Istenem, 120 év után, a tulvilági paradicsomban és egy helyet, de most mingyárt, a telavivi strandon. Amen.

Richard Wagner antiszemizmusa

Írta: LAZARE SAMINSKY (New-York)

Saminsky, a jelenkor egyik legnagyobb zeneje és zenetörténésze nemcsak Amerikában, de Európában is nagy hírnévre tett szert. Nemrég jelent meg új műve: „Music of the Ghetto and the Bible” címen.

Ha az ember híres-neves személyiségek származását kutatja, kiknek árja eredete kétes, bizony nem egyszer talál közöttük renegátokat. Talán valami történelmi igazságszolgáltatás nyilvánul meg abban, hogy mostanában ezek a titkok napfényre kerülnek.

Az örök vitának, hogy Richard Wagner zsidó származású volt-e vagy sem, nem lett volna olyan jelentősége, ha Wagner nem tett volna ilyen nagy hírnévre szert. Hogy pedig olyan nagy mértékben antiszemita volt, még jobban növelte a kérdés érdekességét. Wagner, aki valószínűleg maga is zsidó származású volt, meg akarta alázni a zsidó fajt azzal az állításával, hogy „a mi művészetünkben a zsidó csak utánzóhat, másolhat, nem alkothat valóban eredeti igaz művészetet”.

Ha feleletet akarunk arra nézve, hogy mi az oka Wagner tartózkodásának és félelmének a zsidókkal szemben, talán elsősorban származásának kell utánanézni. Ha egy csepp zsidó vér sem lett volna benne, úgy gondolkodás módja a fajtisza árja természetesen ellenszenve lenne egy idegen exotikus fajjal szemben.

Wagner egyik legalaposabb ismerője, Ernest Newman, Wagner biográfusa azt állítja, hogy Wagner származása apai részről még nincs tisztázva. Ugyancsak meg van győződve Wagner törvénytelen származásáról a nagy amerikai muzsikus, Ernest Engel is. Egyes mozzanatok Wagner életében, célzások meghiúsított beszélgetéseiben, testvérehez írott levelekben valószínűleg teszik, hogy Ludwig Geyer, a színész, volt az apja. Tehát egy zsidó, aki mielőtt Johanna Wagnert elvette, a család régi barátja volt. Maga Richard Wagner is gondolt erre a lehetőségre. Nemcsak a külsőben, hanem hajlamaiban is fel lehet ismerni közöttük bizonyos hasonlatosságot. Természetesen ezek a feltevések még mai napig sincsenek tisztázva. Az bizonyos, hogy Wagner csak nehezen kerülte el azt a megtiszteltetést, hogy Gdal Salesky közsémi munkájában, „Egy vándorló faj híres zenészei”-ben, külön fejezetet kapjon. Még hátra volna egy ut Wagner zsidóságának tisztázásához: kimutatni Wagner műveiben a szemita és keleti motívumokat. Sze-

rintem a Tristan volna erre alkalmas, miután jellegzetes módon a meséje nem egyszerűen össze a tiszta árja vagy kelta legéndával, sem pedig az ártus munda motívumait nem találjuk meg benne. Wagnernek nincs érzéke a tipikus kelta szerelmi érzelmek, sem pedig a régi árja lovagkor egyéb megnyilvánulásai iránt. Erotikája is kimonodottan keleti és inkább a bibliai zsidóságra emlékeztet. Az a tény, hogy a második Izolda alakját, Izolda Weissshandét, aki legfontosabb személye a kelta mondának, egyszerűen kihagyja, bizonyítja ellentétes beállítottságát az eredeti északi mondával szemben. (Tristannak akarata ellenére kellett volna elvinnie Izolda Weissshandot; a nászéjszakáján azonban a gyilúri erejének hatása alatt visszaiő a házasságtól).

Ez is bizonyítja, hogy Wagnernek idegen volt ez a felfogás és operája inkább zsidó változata a kelta mondanak.

Többi műveiben is találhatunk ehhez hasonló példákat. Így Sigmund tulideges hisztériás felkeltés: „Waise, Waise! hol van kardod, erős kardod!” (Walkür első felvonás) is inkább egy zsinagógiai kiáltáshoz hasonlít, semhogy Bach vagy Händel lezármazottjának szívből fakadna. Dacára annak, hogy Wagner sokszor ócsárolta a zsidó imádságok monoton énekését, még nem kell hogy ellenségei legyünk magának a fajlételemnek, de Isten mentsen bennünket Chamberlain vagy Gobineau tanításaitól, melyek Wagner antiszemizmusaának is alaptanát alkották. Érdekes meghallgatni az árja felfogás két ellentétes állítását: egyfelől a zsidó zene az szellemi mocsár, amelyben semmi alkotó erő nincs és teljes ellentéte az árja gondolkodás módjának; másfelől a zsidó zenei megnyilatkozás az árja gondolkodás tisztaságát megzavarja és meghamisítja!

A támogatások a zsidó zene exotikumával tovább tartanak. A háború alatt pl. megjelent egy könyv egy német-oroszról, Wolfgang alnét alatt, amely a Chamberlain Wagner-elmélet szerint ócsárolta a zsidó muzsikát. Ugyanakkor aratta Jása Haifetz első sikereit és abban az időben más nagy zsidó zenészek s híresek lettek. Természetesen vannak a zsidó között is zenészek, akik elsősorban kereskedő emberek. De más népeknél is előfordul ez, dacára annak, hogy egy csepp zsidó vér sem folyik ereikben. Vajjon nem érték el Mahler, Joachim, Rubinstein, Gabilowitsch, vagy Menuhin azt a magaslatot, mint Toscanini, Furtwängler, vagy Busoni?

UJ KELET Legújabb hírek

Nem aktuális az ukrán kérdés

Litvinov és Togo jegyzékeltatása

Moszkva, január 28. (Rador). A TASS ügynökség jelenti, hogy az utóbbi hetekben jegyzékeltatás volt Litvinov és Togo moszkvai japán nagykövetség között. Utóbbi tiltakozott bizonyos távolkeleti halászati sávok árlejts alá bocsátása ellen, annak dacára, hogy a diplomáciai tárgyalások még nincsenek befejezve. A japán nagykövetség állításait a két ország között érvényben lévő halászati egyezményre való hivatkozással támasztotta alá. A külügyi népbiztosság ellenérveket sorakoztatott fel, hangoztatva, hogy a szovjetkormány cselekvési szabadságot tart fenn magának és bizonyos sávoknak árlejts alá bocsátása a szovjetek szuverén jogát képezi. Egyébként a szovjetek semmiesetre sem akarnak ebből a halászati kérdésből politikai problémát teremteni, hanem tisztelőben tartják a portsmouthi egyezményben vállalt kötelezettségeiket. A japán halászok megjelenhetnek az árlejtsésen és szabadon licitálhatnak. Ami a japán nagykövetség által burkolt formában mondott fenyegetéseket illeti, amiket a japán sajtó nyíltan hangoztat, azoknak nem lehet hatásuk a szovjetkormány magatartására és nem is lehetnek hasznosak a japán halászati szervezettek számára.

Moszkva, január 28. (Rador). Az Havas szerint igen élénk kommentárokról ad alkalmat dr. Schnurre, a német külügyminisztérium kereskedelmi egyezmény-osztály vezetőjének jövő heti látogatása. Szovjetkörök szerint ez a látogatás bizonyítja, hogy az ukrán kérdés pillanatnyilag nem jelent sem a szovjetek, sem Németország számára azonnali megoldandó kérdést, amint egyesek állították.

Berlin, január 28. Az Havas távirati iroda jelenti: Schnurrenek, a kelet-európai gazdasági kérdések referense utjának időpontját még nem határozták meg. Egyébként folyó ügyletekről lesz szó és semmiesetre sem nagyfontosságú tárgyalásokról. Schnurre, mint ismeretes, Ribbentrop külügyminisztert elkísérte varsói útjára.

Az állambiztonsági hivatal kimutatást kér az átérésekről

Arad, január 28. (Az Uj Kelet tud.) Szombat délelőtt az aradi egyházak hivatalaiban az állambiztonsági hivatal emberei jelentek meg, akik felsőbb rendeltetűre való hivatkozással az iránt érdeklődtek, hogy 1938. augusztus óta hány kilépés, vagy belépés történt az egyes egyházaknál. Kijelentették ugyanis, hogy az anyakönyvi hivatal erre vonatkozó adatai nem elegendők ennek kimutatására, mert nem minden esetben jelentették be az anyakönyvi hivatalnál az átéréseket.

Szüllő Géza a zsidótörvény ellen

Budapest, január 28. Dr. Szüllő Géza felvidéki politikus, a csehországi magyar párt egykori elnöke, a 8 Órai Újságnak nyilatkozott. A zsidókérdésről szólva többek között ezeket mondta: — A zsidótörvényt közjogi szempontból helytelenem, mert differenciát teremt az állampolgárok között és meglazítja azt a szót, amit úgy hívunk, hogy nemzeti állam. Majd a továbbiakban hangsúlyozta Szüllő Géza, hogy a földreformot és a zsidótörvényt nem lehet egy és ugyanazon időben életbe léptetni.

Csehszlovákia 70 ezer pengő kártérítést hajlandó fizetni a munkácsi incidensért

Prága, január 28. Krno, a külügyminiszter állandó helyettese, kijelentette, hogy Csehszlovákia 70 ezer pengőnek megfelelő kártérítést hajlandó fizetni a munkácsi incidens miatt bekövetkezett károkért. Csáky magyar külügyminiszter a két ország közötti kapcsolatok lényeges enyhülése folytán annak a reményének adott kifejezést, hogy a munkácsi incidens az utolsó volt.

Daladier a jobboldalnak is helyet juttat a kormányban

PARIZS, január 28. Politikai körök úgy tudják, hogy Daladier újjászervezi kormányát abból a célből, hogy a jobboldalnak is juttasson helyet az új kabinetben.

„Amerika nem tarthat fenn kapcsolatot a zsidókat üldöző országokkal“

Az amerikai külügyi államtitkár nyilatkozata

Washington, január 28. Summer Welles, az Egyesült Államok külügyi államtitkára beszédet mondott, amely többek között így hangzott:

— Az amerikai nép és az Egyesült Államok kormánya mélységesen elítéli az egyes népek üldözését, akár kis, vagy nagy országban történjék az. Nem fogjuk elhallgatni véleményünket a zsidóüldözésről és a magunk

részéről elképzelhetetlennek tartjuk, hogy az Egyesült Államok olyan országokkal tartson fenn kapcsolatot, amelyeknek határain belül hasonló üldözéseket meghonosítottak. Ha ezekből az üldözésekből kifolyólag nemzetközi konfliktus támadna, úgy az Egyesült Államok a támadó ellen és a megtámadott érdekében fogna fegyvert.

Chamberlain rádióbeszédében a béke megőrzéséről beszélt

LONDON, január 28. Chamberlain miniszterelnök az angol minisztertanács lezajlása után Birminghamba utazott, hogy megtartsa rádióbeszédét.

Romániai időszámítás szerint Chamberlain 11 óra 10 perckor lépett a mikrofon elé. Beszédében részletes áttekintést adott a külpolitikai helyzetről. A spanyol kérdésről szólva kijelentette, hogy Anglia Spanyolország függetlenségének és a benemavatkozásnak alapján áll.

Beszéde további során a béke megőrzéséről beszélt és azok ellen fordult, akik azt hangoztatják, hogy a háború elkerülhetetlen. Leszögezte, hogy ezek a rémbírek már eddig is beláthatatlan kárt okoztak Európa gazdasági életének.

Palesztinai-sziriai államszövetség létesítését javasolja az angol kormány a londoni konferencián?

A Jewish Agency még nem döntött a kerekasztal-konferencián való részvétele felől

London, január 28. A szűkebb angol kabinet tegnap — mint azt jelentettük már — Chamberlain elnöklése alatt ülést tartott, amelyen Halifax külügyminiszter, Samuel Hoare belügyminiszter és Malcolm MacDonald gyarmatügyi miniszter vettek részt. Altitól megbizható forrásból származó értesülések szerint a kabinet oly terv előkészítésével foglalkozik, amely egyidejűleg megoldaná a sziriai és palesztinai kérdést, még pedig egy államszövetség létesítésének formájában. Palesztina zsidó része és a Libanon keresztény része autonóm kantonját alkotnák ennek az államszövetségnek. A szövetség központi kormánya mindaddig angol mandátum alatt maradna, amíg nagyobb szabású összefogás válik lehetségessé a Közel-Keleten. Ez azután közös angol-francia irányítás alatt menne végbe. A kivándorlási kérdést a zsidó-keresztény kanton saját belátása szerint

rendezné. A Times szerint az angol kormány a kerekasztal-konferencia résztvevőinek Palesztina kettősztására vonatkozólag fog ajánlatot tenni. Ezek az államok olyan önállóságot élveznének, mint Szíria, vagy Libanon és maguk dönteték a bevándorlási kérdéseikben. Más lapok a tervet nem tartják az arabok szempontjából elfogadhatónak.

A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a Jewish Agency vezetősége ismételten megfontolást tárgyává tette a londoni kerekasztal-konferencián való részvételének kérdését. A végleges határozatot Londonban fogják meghozni, az összes informatív adatok birtokában és a Jeruzsálemben maradó vezetők előzetes megkonzultálása után. A palesztinai jelszavban egyre növekszik azoknak száma, akik ellenzik a kerekasztal-konferencián való részvételt.

Roosevelt szenzációs bejelentése:

Franciaország szabadon rendelhet repülőgépeket az Egyesült Államokban

Minisztertanács Párizsban. A német sajtó Bonnet és Daladier beszédeiről

Párizs, január 28. Az Elysée-palotában Lebrun elnök jelenlétében minisztertanácsot tartottak, amelyen Bonnet külügyminiszter beszámolt a nemzetközi helyzetről. Sarraut belügyminiszter jelentést tett a francia kormány által a spanyol határon tett intézkedésekről, amelyek Franciaország biztonságának megővése mellett humanitárius köteleiségeit is figyelembe veszik. Ezután Reynaud pénzügyminiszter tett jelentést a pénzügyi helyzetről. Rendeletter-

vény-tervezetet mutatott be, amely 200 millió frankkal csökkenteti az utvonalak karbantartására előirányzott hitelt. Jean Zay közoktatásügyi miniszter több törvényjavaslatot terjesztett a minisztertanács elé. Ezek közül az egyik Franciaországnak a helsinki olimpiáson való részvételéről intézkedik. Párizsból jelentik, hogy Daladier miniszterelnök és Bonnet külügyminiszter tegnap hosszabb megbeszélést folytattak. A tárgyalás a spanyol kérdéssel állott kapcsolatban.

Ezután Bonnet a Quai d'Orsayn fogadta a köztársasági spanyol és a szovjet üggyvivőket, akik a menekültek elhelyezésére vonatkozólag tettek javaslatot.

Berlini jelentés szerint Bonnet francia külügyminiszter kamarai beszédét élénken kommentálja a német sajtó. A lapok megjegyzik, hogy Bonnet és Daladier külpolitikai elgondolásai között ellentét mutatkozik, mert amíg Daladier külpolitikáját Franciaország megvédése irányítja, addig Bonnet újra a bekezdési elvet tette magáévá. Erre vall ugyanis azon kijelentése, hogy folytatja a szövetségi rendszer kiépítését a Keleten.

Washington, január 28. (Rador). Roosevelt elnök azon kijelentése, hogy Franciaország szabadon rendelhet repülőgépeket az Egyesült Államokban, igen kedvező benyomást keltett. Ugyancsak szenzációt keltett a hír, hogy egy francia légügyi szakértőből álló katonai bizottság engedélyt kapott az összes amerikai repülőgépek megtekintésére és a mások számára hadititkot képező gyártási módszerek tanulmányozására.

Egyidejűleg jelentik Párizsból, hogy Bullitt, az Egyesült Államok nagykövete visszaérkezett állomáshelyére, Amerikában töltött szabadságáról.

A cseh hatóságok elkobozták a ruszin miniszterelnök lapját

Huszt, január 28. A cseh hatóságok elkobozták Volosin ruszin miniszterelnök lapját, a Nova Szlobodát „Le a cseh miniszterekkel” című cikke miatt. A hatóságok megtiltották a magyar és orosz nyelv használatát. A jövőben kizárólag a cseh és az ukrán nyelveket engedélyezik.

Fuzionál három bécsi lap

Bécs, január 28. A Neue Freie Presse február elsején megszűnik és ugyanettől a naptól kezdődőleg új lap jelenik meg Bécsben, amely a Neue Freie Presse, a Neues Wiener Journal és a Neues Wiener Tageblatt lapokból kel életre.

Megoldódik a németországi lengyel zsidók kérdése

Berlin, január 28. Az utóbbi időben Németország és Lengyelország között tárgyalások folytak azon lengyel állampolgársági zsidók visszaküldése tárgyában, akik jelenleg Németországban laknak. Német körök értesülése szerint azok a lengyel zsidók, akik jelenleg Zbaszinsban tartózkodnak, engedélyt fogunk kapni arra, hogy visszatérjenek Németországba ügyeik rendezésére. Meg fogják engedni nekik azt is, hogy magukkal vigyék bitoralkat. Bankszámláik és ingó értékeik külön elintézés tárgyát képezik. Mindezen műveletek július elsejéig befejezendők. A lengyel-német tárgyalások most a lengyel zsidók tőkéjének Lengyelországba való áttulása körül folynak.

Csehszlovákián keresztül is eszközölhet csapatszállításokat a német hadvezetőség

Prága, január 28. A cseh távirati iroda jelenti: A cseh és német államvasutak között megegyezés jött létre, amely szerint a leföldözött vonatok teljes szabadságot élveznek anélkül, hogy figyelembe vennék a vonatok tartalmát. Már is megtörtént, hogy Brno, vagy Presovon keresztül német katonai szállítmányokat irányítottak Drezdából Bécsbe, sőt e várostól délebbre is. A szállításhoz képeken néhány száz kilométert takarított meg a német hadvezetőség.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefon: 18-60.

KÖZGAZDASÁG

Bankreform Palesztinában

Jeruzsálem, január 28. Az elmúlt évek folyamán Palesztinában számos olyan bank alakult, amely túl kicsi tőkéje miatt nem lehetett hasznos az épülő ország gazdasági életére, másrészt pedig a tömeges új alakulás hamar a bankrendszer túlméretezésére vezetett volna. Mivel a palesztinai kormánynak a túlméretezett bankrendszerek káros közgazdasági hatásairól, a válságévekből kitünő példák állottak rendelkezésére egyes európai államok bankrendszeire, a palesztinai kormány újabb törvényben szabályozta a bankok alapításának és működésének lehetőségeit.

A most életbe léptetett banktörvény szerint Palesztinában bank csak 50.000 font, (cca 90 millió lej) alaptőkével alakulhat, amely tőke fele összegét alapításkor be kell fizetni, a másik felét pedig az alapítást engedélyező okiratban feltüntetett időn belül.

Az új banktörvény hatása alatt a bankok létszáma 74-ről 55-re csökkent, a 19 bank egyrésze felszámol, a legtöbb megszűnteti banküzleti tevékenységét és kereskedelmi részvénytársasággá alakul át. Jeruzsálemben további 13 kisbank működésének megszűnéséről beszélnek, amelyek szintén kereskedelmi részvénytársaságokká alakulnak át. Viszont három hitelszövetkezet bankrészvénytársasággá készült átalakulni. Végeredményben az új törvény rendelkezéseinek cca 45 bank tud megfelelni. Ezek közül hat bank külföldi, két bank földhitelintézeti tevékenységet fejt ki, a többi ipart, kereskedelmet és mezőgazdaságot finanszírozó pénzügyet.

A Palesztinában jelenleg működő negyvenöt életképes bank a következő:

Külföldi bankok fióktelepei:

- * Anglo-Palestine Bank Ltd.
- * Barclays Bank (Dominion and Colonial).
- * Ottoman Bank.
- Holland Bank Union Ltd.
- * Banco di Roma.
- * Polska Kasa Opieka S. A.

Földhitelintézetek:

- General Mortgage Bank of Palestine Ltd., Tel-Aviv.
- Palestine Mortgage & Credit Bank Ltd., Jeruzsálem.

Palesztinai tőkésérdekeltségű bankok:

JERUZSALEMBEN:

1. Alexander Elish & Co. Ltd., Bankers.
2. Arab Agricultural Bank Ltd.
3. Arab Bank Ltd.
4. Bank Kedem Ezrahi Lecredit Ltd. (azelőtt: Kedem Kredit Bank Ltd.)
5. Central Bank of Cooperative Institutions in Palestine Ltd.
6. Central Bank of Commerce Ltd.
7. I. L. Feuchtwanger, General Commercial Bank Ltd. (azelőtt: General Commercial Banking Corp.)
8. Jacob Japhet & Co. Bankers.
9. King Salomon Bank Ltd.
10. Mizrahi Bank Ltd.
11. Palestine Credit & Investment Bank Ltd.

TEL-AVIVBAN:

1. Agrobank (Agricultural & Building Bank for Palestine Ltd.)
2. Ashrai Bank Cooperative Society Ltd.
3. Bank Atid Ltd.
4. Bank Yehudi Ltd.
5. Bank Haolim Erez-Israel Polonia Ltd.
6. Bank Nurock Idelsack Ltd.
7. Belgo-Palestine Bank Ltd.
8. Ellern's Bank Ltd.
9. General Palestine Bank Ltd.
10. Jarcho Bros. Bank Ltd.
11. Jordan Bank Ltd.
12. Kollenscher, Loewenberg & Co. Bank Ltd.
13. Palestine Bank & Trust Co. Ltd. (azelőtt: National Bank for Palestine Ltd.)
14. Palestine Credit Utility Bank Ltd.
15. Palestine Discount Bank Ltd.
16. Palestine Industrial Bank Ltd. (azelőtt: Pal. Ind. Bank Cooperative Soc. Ltd.)
17. Palestine Kupat-Am Bank Cooperative Society Ltd.
18. Standard Bank of Palestine Ltd.
19. Workers Bank Ltd.

HAIFABAN:

1. Hadar Hacarmel Bank Ltd.
2. Hoffnungs Bank Ltd.

- * 3. Palestine Mercantile Bank Ltd.
4. Palestine Ashrai Bank Ltd.
5. Palestine Deposit & Investment Bank Ltd.

JAFFABAN:

- * Bank der Tempelgesellschaft.

SAFEDBEN:

Klinger's Bank.

A csillaggal (*) megjelölt bankoknak Palesztina nagyobb városaiiban és fontosabb helyein fiókjai vannak, amelyekkel együtt a palesztinai bankrendszer eléggé jól megszervezettnek tekinthető.

Az új bankreform indokolása hangsúlyozza, hogy életképes és tökéletes bankok alakulására még szüksége van az épülő országnak és ezt az új törvény mindenben elősegíteni akarja. Azonban életképtelen, kis tőkéjű uszorbancokra nincs szükség és ezek működését az engedélyezés megtagadásával akadályozzák meg.

Ellanyhult a bucaresti tőzsde

A bankrészvények és egyes ipari papírok kivételével az összes favorit értékek árfolyama esett

Bucuresti, január 28. A bucaresti tőzsdén a hét elején folytatódott az élénkség, a hét utolsó napjaiban azonban általános kedvetlenség mutatkozott, amit részben a nyugati tőzsdéken bekövetkezett árlanyhulásokkal magyaráznak. A fixkamatozásu papírok piacán az összes vezető értékek egy pontig terjedő árlanyhulásokat szenvedtek, a Stabilizarea záróárfolyama 63.75, a Desvoltarea 62.50-es, a kisajátítási kötvény 60-as, az 1933. évi járadék 66.50-es árfolyamon zárt, az Inzestrarea kötvény nagy címletei 86, a kis címletek 83.75, az adóbon 51.50, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény 44. A bankrészvények tartottak, amit a kedvezőbb osztalékírekkel magyaráznak, a Banca Naționala részvény 50 lejjel 5475 lejre, a Credit Industrial 10 lejjel 845 lej-

re javult, a többi változatlan, a Românească 640 lej, a Comro 240 lej, a Credit Român 425 lej. A biztosítási papírok alig tartottak, a Dacia România 75 lejjel 4075 lejre lanyhult, a többi változatlan, a Generala 1220 lej, az Agricola Fonciera 320 lej, a Naționala 310 lej. A petróleumrészvények közül a külföldi tőzsdéken is jegyzettek lanyhábbak, a többiek változatlanok, az Astra Română 40 lejjel 940 lejre, a Concordia 40 lejjel 550 lejre, a Credit Minier 10 lejjel 240 lejre lanyhult, a Steaua Română változatlanul 365 lej, a Redevența 195 lej. Az ipari részvények árfolyama egyenetlenül alakult. Változatlan a Resita 445 lejes, a Titan-Nadrag-Calan 1700 lejes, a Tramway Bucuresti 1190 lejes árfolyama, a Letea 30 lejjel 1000 lejre, a Mica 90 lejjel 1580 lejre lanyhult.

A romániai gabonátőzsdéken a buza és kukorica árak tovább szilárdultak, a főzelékfélék és olajmagvak árai lanyhábbak

A nyugateurópai gabonátőzsdéken az argentinai nagy kínálat nyomja az árakat

A nyugateurópai gabonátőzsdéken az elmúlt héten nem volt erős az árszűkülés. Liverpoolban, Londonban és az amerikai gabonátőzsdéken az árak lanyhultak, az ausztráliai, de főleg az argentinai nagy kínálat miatt, amely különösen a határidőüz-

letben — márciusi és áprilisi szállításra — érezteti nagyon a hatását. Rotterdamban és Hamburgban az argentinai nagy kínálatot némileg ellensúlyozzák a németek, olaszok és a Franco kormány nagy vásárlásai és így ezeken a tőzsdéken az árak alig változtak az elmúlt hét folyamán.

A romániai gabonátőzsdéken az elmúlt héten a szabadforgalmi devizák jobb árfolyama, a tengeri szállítási lehetőségek javulása éreztette a hatását a buza és a kukorica árában, míg a többi gabonamétek árai alig változtak, egyes főzelékfélék és egyes olajmagvak árait a múlt hetinél valamivel alacsonyabban jegyezték.

A romániai gabonátőzsdéken a hét végén a következő árakat jegyezték:

Bucuresti: 79 kg-os buza (2% idegenanyag) 43.000 lej, 71 kg-os rozs (4 plus 4%-kal) 30.000 lej, napraforgómag 50.500 lej.

Braila: 78 kg-os buza (3%-kal) 45.000 lej, 79 kg-os buza (2%-kal) 46.500 lej, 59-60 kg-os árpa (3%-kal) 39.750 lej, idej kukorica 44.000 lej, idej száritott kukorica 47.000 lej, 43-44 kg-os napraforgómag 51.000 lej, repce 70.000-71.000 lej, repce (Naveta) 81.000-82.000 lej, Victoria borsó (kénezzett) 59.000-61.000 lej, kendermag 70.000 lej, Moldovai bab 95.000 lej.

Galati: 79 kg-os buza (2%-kal) 45.500 lej, 59-60 kg-os árpa (6%-kal) 41.000 lej, 40 kg-os zab (5 plus 5%-kal) 49.000 lej, 69-70 kg-os rozs (5 plus 5%-kal) 34.500 lej, kukorica 43.750 lej, bab, I-a 105.000 lej, repce

(Naveta) 82.000 lej, tőkmag 83.000 lej, takarmány borsó 60.000 lej, lenmag 120.000 lej, kendermag 68.000 lej.

Constanța: 81 kg-os tisztított buza 49.000 lej, 59-61 kg-os árpa (5%-kal) 41.000-41.500 lej, idej kukorica (17.5-18% nedves-ség tartalommal) 45.750-46.000 lej, napraforgómag 51.000 lej, repce (Naveta) 84.000 lej, Victoria borsó 52.000 lej, dobrozdai bab 107.000 lej, Transilvania bab 108.000 lej, 72-73 kg-os rozs 35.000 lej.

Temesvár: A bányási gabonapiacokon a buza, kukorica és olajmagvak iránt mutatkozik érdeklődés, főleg a kikötővárosokból, a többi gabonamélekben csendes az üzlet. Árak: temesi buza 39.500 lej, torontáli buza 41.000 lej, darálható kukorica 33.500 lej, korpa 30.000 lej, zab 43.000 lej, takarmány árpa 33.000 lej, tavaszi árpa 38.000 lej, muharmag 31.000 lej, napraforgómag 39.000 lej, tőkmag 68.000 lej, vagononként.

Ipari és kereskedelmi vállalati hírek

A Mica S. A. R. Minieră igazgatósága az elhunyt Averescu marsal és a lemondott Urdereanu tábornok helyére az igazgatóságba kooptálta C. Argetoianu királyi tanácsost és N. C. Filiti ügyvédet.

Az aradi Flora Rum és Likörgyár Rt. január 31-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen új igazgatósági tagokat választanak és kinevezik a vállalat igazgatóit.

A kézdivásárhelyi Minerva S. A. Moara de Hârtie január 30-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyen új igazgatósági tagokat választanak.

A kolozsvári Arta S. A. Comercială fő-részvényese Löwy Lázár a törvényszéknél bejelentette, hogy a vállalat összes részvényei a tulajdonában vannak és ezen az alapon a részvénytársasági jelleg megszüntetését kérte. A törvényszék, a kereskedelmi törvény 201. cikke alapján, elrendelte a részvénytársaság megszüntetését, illetőleg egyéni céggé történő átalakítását, Arta Löwy Lázár cég alatt.

A temesvári Standardlac S. A. pt. Industria Chimică legutóbbi rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy székhelyét Bucurestibe helyezi át.

A perjámosi N. Korber et Co. S. A. káplagyár legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozta el, amit a törvény szék bejegyzett. Felszámolók: Nicolae Korber, Rudolf Kunavsky, Emil Seelig, Carol Barsay és Tóth Béla.

A brádi Kugel Sándor Rt. legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozta el.

A bucaresti Union S. A. R. de Asigurare ezévi rendes közgyűlést február 15-én tartja meg, a szokásos napirenddel.

Tei
Kneipp és Franck
Tejeskávé
mindenkinek és mindennap!

A nyakam merev a fájdalomtól

Mit csináltál, hogy nyakfájásod olyan hamar elmúlt?
Az egyetlen hatásos szert használtam: bedörzsöltelek Carmol*-val.

Carmol a legjobb bedörzsölőszert meg-hűlés, grippe, reumatikus fájdalmak és láz ellen.

Megkezdte működését a Mezőgazdasági Termelési Finanszírozó Bank

Megírtuk, hogy az 1931. évben alapított állami érdekeltségű Institutul Național de Credit Agricol a kormány rendeletével a Banca pt. Industrializarea si Valorificarea Produselor Agricola (B. I. N. A. G.) cég alatt mezőgazdasági termelést és értékesítést finanszírozó pénzintézeté alakította át. A rendeletörvény intézkedéseit az intézet január 12-i rendkívüli közgyűlése ratifikálta és ugyanakkor módosították az alapszabályokat is és megválasztották az új igazgatóságot.

Energia engedélyek

A nemzetgazdasági miniszter engedélyt adott Szatmár Lajos Vilie (Szatmármegye) községbeli malomtulajdonosnak, hogy malma energiáinak ellátására egy 45 lóerős Diesel-motort állítson be. Az engedély 20 évre szól.

A nemzetgazdasági miniszter engedélyt adott Emil Porușiu Jichisul de Jos (Szamosmegye) községbeli malomtulajdonosnak egy 36 lóerős Diesel-motor beállítására, saját energiaszükségletének ellátására. Az engedély 20 évre szól.

A nemzetgazdasági miniszter engedélyt adott Osváth Ferenc Unirea (Tordamegye) községbeli malomtulajdonosnak egy 60 lóerős Diesel-motor beállítására, saját üzeme energiáinak ellátására. Az engedély 15 évre szól.

Pénzügyi hírek

A Legfőbb Banktanács határozatai. A Legfőbb Banktanács legutóbbi ülésén a következő fontosabb határozatokat hozta:

Megállapították a Legfőbb Banktanács 1939-40. évi költségvetését, amelyet a Legfőbb Banktanács Buletinjének legközelebbi számában közölnék le.

A banktörvény rendelkezéseinek betartására a következő bankokat szólították fel:

Banca Invățătorilor Sătmăreni S. A., Szatmár.

Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Marosvásárhely.

Prima Cassa de Păstrare Frumoasa S. A., Frumoasa (Csikmegye).

A Legfőbb Banktanács egy havi határidőt adott a Cassa de Păstrare a plasei Moldova-Nouă (Krassómegye) banknak hogy a banktörvény rendelkezéseire al-kalmazkodják.

Számos ügyben a döntést a legközelebbi ülésre halasztotta el a Legfőbb Banktanács.

Zürichi árfolyamok (január 28.). Márka 177.62, holland forint 238.12, dollár 443.12 font 20.7125, francia frank 11.7025, olasz líra 23.30, csekkorona 15.15, pengő 87, dinár 10, lej 3.40, zloty 83.75, belgas 74.90.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.66—143.73
font	662.40—672.75
paleszínai font	663.09—673.44
holland forint	76.17—77.23
svájci frank	31.95—32.43
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csekkorona (hivatalos)	4.68—4.77

A gabonaexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai nagyon szilárdak. A bucaresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Angol font, 30%-os szabadkvóta	1850—1865
angol font, 20%-os kvóta	1480—1490
angol font, 40%-os kvóta	1175—1180
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	208
dollár, 30%-os szabadkvóta	385—390
svájci frank, 30%-os kvóta	34
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	10.40
belgas (klíring)	59.50
belgas, 15%-os	64—66
svédkorona, 30%-os kvóta	94

AZ OFA magábaolvastotta az érdekeltségébe tartozó vállalatokat és megváltoztatta cégét

A brassói OFA és az érdekeltségébe tartozó S. A. Valea Muresului, S. A. Forestiera din Valea Secu és Putna S. A. Forestiera legutóbbi közgyűlésükön elhatározták a fuziót. Ennek keresztülvitele érdekében az OFA a tíz milliós részvénytőkéjét 7000 darab 5000 lej névértékű részvény kibocsátásával 45 millió lejre emelte fel. Ugyan-

akkor elhatározták, hogy a fuzionált vállalat cégét Regnicolară Országos Fatermelő Rt.-ra változtatják. Ugy a fuziót, mint a cégváltozást a törvényszék bejegyezte. Egyidejűleg bejegyezték Takács Nándor főtisztviselő cégjegyzési jogosultságát és Coriolan Brediceanu felügyelőbizottsági tagságát.

Milyen feltételek mellett ad lombardkölcsonöket a Letéti Pénztár

Megírtuk, hogy a kormány átszervezte a Letéti Pénztárt. Ezzel kapcsolatban a pénzügyminiszter felhatalmazta a Letéti Pénztár vezetését lombardhitelek folyósítására. A kölcsön feltételek szerint a Letéti Pénztár csak állampapírokra, állam által garantált papírokra és Banca Națională részvényekre ad lombardhiteleket,

az árfolyamérték ötven százalékának megfelelő összegig. A lombardkölcsonök kamata 4.5 százalék, a Banca Națională lombard kamatával azonosan. Az 500.000 lejnél kisebb kölcsönöket a Letéti Pénztár vezetősége, a 500.000 lejnél nagyobb kölcsönöket a Letéti Pénztár igazgatósága engedélyezi.

A „Barcelona-baisse“ tíz-husz százalékos árfolyamesést eredményezett a nyugateurópai tőzsdéken

Az árutőzsdéken a vas- és fémárak, a gyapjúárak szilárdabbak, a többiek lanyhák. A német-angol kereskedelmi versenyben fokozott aktivitást ajánl az angol kormánynak a Barclays Bank és a Westminster Bank elnöke. Lengyelország, Norvégia, Brazília tervgazdaság bevezetésével akarja megelőzni a fenyegető gazdasági válságot

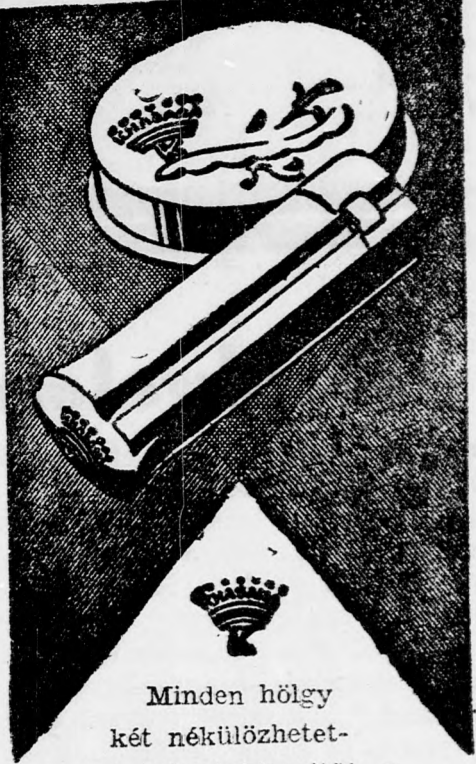
Zürich, január 28. Barcelona ostroma és eleste által kideleződött világpolitikai helyzet általános baisse-t idézett elő az összes nyugateurópai tőzsdéken. A „Barcelona-baisse“ következtében Londonban 6-10%-os, a Wall-Streeten 10-12 százalékos, Párizsban közel husz százalékos árfolyamesést jelentett az összes vezető értékekben és ehhez hasonló volt az áresés a többi nyugateurópai tőzsdéken is. Ezzel szemben Milanóban és a német tőzsdéken — a német és olasz kormányok kivágására és beavatkozására — az árfolyamok némi emelkedésről adtak hírt a német és olasz távirati irodák. Az összes nyugateurópai tőzsdéken általános jelenség.

amely okos stabilitásra törekszik úgy valutáris, mint külkereskedelmi téren. Szerinte Angliának folytatni kell ama piacokon a gazdasági térhódítást, amely piacokat a német kormány politikai eszközökkel akar monopolizálni. Az angolok fokozott gazdasági tevékenysége eme államokban nagy eredményeket hozhat a németek monopolizálási törekvéseivel szemben. A Westminster Bank elnöke beszédében pesszimizmust árult el az angol-német rivalizálással kapcsolatban azokban az államokban, amelyekben a németek monopolhelyzetre törekzenek. Eppen ezért a Westminster Bank elnöke gazdasági téren fokozottabb aktivitást kíván az angol kormánnytól, a németekkel szemben.

A londoni Cityben élénken kommentálják, hogy a csehszlovák delegáció kölcsönszerzési kísérlete részben sikerrel járt. A 8 millió fontos új kölcsönt két részletben folyósítják, amelyből a csehszlovák kormány 4 millió fontot a csehszlovákiai zsidó kivándorlók vagyoniának kiengedésére fordít. Ez a kölcsön nagy mértékben megkönnyítette a csehszlovák zsidó menekültek tengerentúli elhelyezkedését.

A jelenlegi világpolitikai bizonytalansággal kapcsolatban a különböző nemzetközi hírű közgazdászok részéről mind több szó esik egy újabb — várható — nemzetközi válsághullámról. Ez ellen az egyes államok már jóelőre védekezni akarnak különböző gazdasági tervek kidolgozásával. Az elmúlt héten tette közzé a lengyel kormány a 15 éves tervgazdasági tervét, amelynek keretében belül a nehézipart Sziléziából Lengyelország középső vidékeire akarja átteleptetni. A tervgazdasági terv finanszírozására a lengyel kormány nemzetközi kölcsönt akar felvenni, amint erre lehetőség nyílik. A norvég kormány ugyancsak a múlt héten tette közzé a három éves tervgazdasági tervét, amelynek finanszírozására azonnal kibocsájtott egy 100 millió koronás belső kölcsönt. A brazil kormány négyéves tervgazdasági tervet készítettett elő, amelynek finanszírozásához angol kölcsönt akar felvenni, amelyre vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak.

A nemzetközi devizapiacokon az elmúlt héten szilárdak voltak az aranyárak. Az egyes nyugati devizák közül egy árnyalattal lanyhult a svájci frank és hollandi forint, amit a tőke kivándorlás idézett elő. A font, dollár és francia frank egymáshoz képest árfolyama változatlan volt. A közép európai valuták közül lanyhán tendál a márka, csekkorona és olasz líra, a pengő egy árnyalattal javulást mutat. A zürichi magánforgalomban a pengőbankjegyet 35—37-es, a márkabankjegyet 47—49-es, a csekkorona bankjegyet 12—12.20-es, az olasz líra bankjegyet 13.40—13.80-as árfolyamon jegyzik. A lej-bankjegyek árfolyama Zürichben 1.12—1.30, Budapesten 2.40—3.45, Prágában 17.725—18.025.

Minden hölgy két nélkülözhetetlen szépségkisejtője a

Khasana arc-és ajkpirosító

Néhány pillanat alatt az arcnak és ajkának természetes, fiatalos frissességet adnak. Mindkét készítmény idő-, víz- és csókálló.

Diszkrét festés céljaira: Superb, élénkebb színre: Koralle vagy Karmin.

KHASANA

Cégbejegyzések

Az *Intreprinderile Forestiera Române* S. A. legutóbbi igazgatósági ülésén tudomásul vették dr. Emil Hatieganu, Ioan Pop és Emil Lobontiu igazgatósági tagok lemondását, akiknek cégjegyzési jogosultságát, az elhunyt Gh. Cioflec cégjegyzési jogosultságával együtt töröltették. Ugyanekkor több főtisztviselőt cégjegyzővé neveztek ki.

A *Singer varrógépkönszern* bucaresti főtelepe a brassói törvényszéken a következő fiókokat jegyeztette be: Brassó, Fogaras, Cernatu (Brassómegye), Medgyes és Segesvár városokban. A brassói fiók vezetője Littmann Leo, a Cernatui fiók vezetői Szász Gergely, a fogarasié Genad Mózes, a medgyesie Sift Andor, a segesvári fiók vezetője Neumann Ernő lett, akiket a törvényszék bejegyezt.

A kolozsvári *Soc. Textilă Belgo Română* S. A. R. legutóbbi közgyűlésén az igazgatóságba választották dr. Virgil Barzu ügyvédet, amit a törvényszék bejegyezt, egyidejűleg törölték George Bumbache igazgatósági tagságát.

A temesvári *Editura Svăbească S. A.* legutóbbi közgyűlésén módosították az alapszabályokat, a részvénytőkéket 2 millió lejben állapították meg, és dr. Riesz Józsefet az igazgatóságba választották, amit a törvényszék bejegyezt.

A temesvári *Fabrica de Textilă Timisoara* S. A. legutóbbi közgyűlésén Antoniu Knopf, Iosif Schmidt, dr. Ioan Corcan és Constantin Ardelean az igazgatóságba új-raválasztattak.

A petrozsényi felszámolás alatt álló *Fabrica de Pielărie S. A.* felszámolója a cég törlesztését kérték a törvényszéktől, amit a törvényszék bejegyezt.

A dési *Teleki S. si Fii S. A.* cég felszámolója a cég törlesztését kérték a törvényszéktől, amit a törvényszék bejegyezt.

Fizetlésképtelenségek

A brassói törvényszék megszüntette a csődeljárást *Frederich Dahinten* brassói kereskedő ellen, a csődvagyon felosztása után.

„Toloncoljanak Palesztinába!”

Menekült bécsi kereskedő tragédiája a temesvári hadbíró előtt

Timisoara, január 28. (Az Uj Kelet tud.)
A múlt hónapban lerongyolódott, beteg embert fogtak el a határőrök Curtici környékén. Igazolói irataiból megállapították, hogy Schwartz Izidor bécsi kereskedővel azonos és engedély nélkül lépte át a román határt. Átkísérték Temesvárra, ahol a katonai fogházba helyezték el, majd tiltott határátlépés címén megindult ellene az eljárás.

Anyja és lányainak tragikus halála

A katonai törvényszék most tartott tárgyalást a bécsi kereskedő ügyében, amely mögött megdöbbentő tragédia részletei húzódnak meg. Kihallgatása során a meggyötört, beteg ember tolmács segítségével elmondta, hogy az Anschluss követő hetekben náci-biztos vette át rövidárúletét, ahová néki belépnie nem volt szabad többé.

Ezek után több ízben házkutatást tartottak nála, mert azzal gyanúsították, hogy az üzleti tőke egy részét „ellopta” és lakásán rejtgette. Egy ízben késő éjjel törtek be a lakásba a hatósági emberek és olyan fenyegetően viselkedtek, hogy felesége, aki egyébként is súlyos szivbajban szenvedett, idegrohamot kapott az ijedségtől és még aznap meghalt. A szerencsétlen embernek arra se volt már pénze, hogy a temetés költségeit viselje és ezért jóhiszeműen felkereste üzletének náci-biztosát, hogy attól kérjen pénzt. Amikor azonban belépett az üzletbe, elfogták és azonnal koncentrációs táborba hurcolták. Négy hónapig volt a tábor foglya és súlyosan megbetegedett. Ekkor szabadon engedték azzal a feltétellel, hogy két hónapon belül elhagyja az ország területét.

Amikor Schwartz hazatért, a lakást üresen találta. Szomszédaitól megtudta, hogy két fiatal lányát is koncentrációs táborba hurcolták. A szerencsétlen kereskedő az újabb csapástól félőrülten ágyának esett és csak a szomszédok gondos ápolása mentette meg életét. Később felkereste egyik tekintélyes ügyvéd barátját, aki árja létezéséről összeköttetésekkel rendelkezett. Az ügyvéd óva intette attól, hogy a hatóságoknál érdeklődjék lányai sorsa iránt, mert ezáltal ismét ő kerülne bajba. Az ügyvéd viszont megígérte, hogy ő fog érdeklődni a két lány sorsa iránt és ha módjában van, kiszabadítja őket. A kisebbik lány tartózkodási helyét hamarosan sikerült is megállapítani: a temető volt! A fiatal teremtést annyira megkínózták a koncentrációs táborban, hogy gyenge szervezete nem bírta el a megpróbáltatásokat és néhány heti fogság után kiszenvedett.

A megskalpolt fogoly

Schwartz Izidor most már két halottat gyászolt. Napközben sorsa járta a konzultásokat, hogy valahová beutazási vizumot szerezzen, mert közeledett a nácihatóságok határideje, de kérését mindenütt elutasították. Egyetlen ország sem volt hajlandó befogadni a megrokkant, beteg, vagyontalan embert.

Közben az ügyvéd értesítette, hogy sikerült kieszközölnie nagyobbik lányának szabadonbocsátását. A lány szintén koncentrációs táborban volt és a napokban hazaengedik — közölte az ügyvéd. Schwartz Izidornak tehát újabb foglalkozása volt: otthon ült és remegve várta lányát. Egy napon valóban megérkezett a lány. Hordágyon hozták, mert eszméletlen kívül volt. A náci-legények lerakták a beteg és megfenyegették a kereskedőt, hogy senkivel se közölje a történeteket. A lányt ugyanis a koncentrációs táborban a szó legszorosabb értelmében megskalpolták. Szörnyű fejsebe következtében ideggyulladást kapott és az orvosi segítség már hiábavalónak bizonyult. Három napi szörnyű kínlás után kiszenvedett.

A kereskedő eltemette második lányát

is. Most már semmi sem kötötte Bécshez, utlevelet is kapott, de mégsem tudott menekülni, mert nem volt beutazási vizuma egyetlen országba sem. A hatóságok azonban pontosan nyilvántartották a számára engedélyezett határidőt és a két hónap elteltével újból elhurcolták a rendőrségre. Itt közölték vele, hogy szabadon választhat a koncentrációs tábor, vagy a katonai fogház között. Schwartz az utóbbit választotta, mire a határra szállították és töltött fegyverrel kényszerítették, hogy lépje át a magyar határt.

Félszemmél újabb megpróbáltatások elé...

A magyar határőrök természetesen nyomban elfogták. Bíró előtt került és tiltott határátlépés miatt két hónapot töltött fogházba. Amikor szabadon engedték, újból a csendőrségre került és a román határra kísérték. Curtici közelében ismét fegyverrel kényszerítették, hogy lépje át a román határt. Így került a katonai fogházba, ahol azonban fogolytársai véresre verték. A támadókat a fogházigazgatóság súlyosan megbüntette, de Schwartz egyik

szemét olyan erős ütés érte, hogy az orvosok véleménye szerint csak félszemére fog látni.

A megdöbbentő életregény lepergése után Nicolau H. Constantin ügyvéd volt ügyész emelkedett szólásra és Schwartz védelmében enyhe büntetést kért. Súlyos szavakkal bélyegezte meg a törvénytelen ségek ama hosszú sorozatát, amelyeknek utolsó láncszemeként a vádlott kénytelen volt saját akaratán kívül tiltott határátlépést elkövetni és így csak enyhe büntetést érdemel. A katonai törvényszék valóban elnéző volt a szerencsétlen emberrel szemben és mindössze harmincöt napra fogházra ítélte, egyben azonban elrendelte, hogy büntetésének kitöltése után az állam-biztonsági hivatal intézkedjék kitoloncolását illetően. Amikor Schwartzal közölték a bíróság ítéletét, zokogva így kiáltott fel:

— Arra kérem a bíróságot, hogy Palesztinába toloncoljanak!...

A védő kérésére jegyzőkönyvbe foglalták Schwartz kívánságát, majd visszakísérték a fogházba. Sajnos azonban az állam-biztonsági hivatalnak aligha lesz módjában, hogy az egykori bécsi kereskedőt egyenesen Palesztinába toloncolja és így a meggyötört ember kálváriája még nem ért véget. Most már azonban csak félszemmél nézhet az újabb megpróbáltatások elé. (—ves)

A földrajzi végletek és a mai zsidó család

Az anya Bécsben, a sógor Hollandiában, a nővér Skóciában, az egyik fivér Londonban, a másik Antwerpenben és a harmadik a tengerentúltra készül

Arad, január 28. (Az Uj Kelet tud.)
Aradon egy főtéri üzlet felszámol. A felszámolás nem szokatlan és szinte hétköznapi esemény, ennek az üzletmegszűnésnek azonban az ad külön érdekességet és a szokottnál eltérőbb beállítottságot, hogy tulajdonosa, Deutsch Siegfried német állampolgár.

Deutsch Siegfried Bécsből származott és Aradon telepedett le, ahol megnősült és cipőkereskedést nyitott. Az Anschlussig osztrák állampolgár volt, de az osztrák állam megszűnésével az ő osztrák állampolgársága is megszűnt.

Bécsben özvegy édesanyja, két bátyja és egy férjvel lévő nővére maradt. Ezeknek a sorsa, tragikumuk megdöbbentően tükrözi vissza azt a helyzetet, amelybe Ausztriát, illetve jelenleg Németországot zsidó családok kerültek. Deutsch Siegfried apja a régi Ausztriában magasrangú köztisztviselő volt fivéréi is szép pozíciókat vívtak ki a maguk számára. Az Anschluss bekövetkezése után azonban a családnak új haza és új kenyér után kellett néznie. Az özvegy édesanyja hosszabb utazásra, viszontagságokra nem vállalkozhatott és ezért Bécsben maradt. A két fivér, valamint a nővér és a sógor azonban elhatározta, hogy külföldre menekül.

Bécsből indultak el, közben háromszáz kilométert gyalogoltak, hegyeken, erdőkön át és csupán azzal menekültek, amit éppen magukkal tudtak vinni. Amikor a határra értek abban állapodtak meg, hogy három irányban

szöknek.

A nővér és a sógor Luxemburgba menekült, ahonnan az asszonynak később Skóciába sikerült jutnia. Itt egy ezüstrókafermán helyezkedett el. A férj jelenleg még mindig Luxemburgban van és esetleg később sikerül felesége után menie.

Az egyik fivér először Hollandiába menekült és később Londonba került. Még a menekülést megelőzőleg tanulta meg a pedikűrös és az orvosi masször szakmát és ebben a minőségében sikerült Londonban elhelyezkedést találnia. Nem érdektelen megemlíteni, hogy ez az ember Bécsben éveken át egy nagy magánvállalat felügyelője volt. Londonban egyelőre június 30-ig kapott tartózkodási engedélyt.

A második fivért a határon elfogták a határőrök és visszaküldték Németországba. Itt teljesen átmotozták, majd pedig a német hatóságok áttették a határon. Ez jelenleg Antwerpenben van és az átrétegeződés során megtanult szakácsmesterséget folytatja.

A harmadik fivér, Deutsch Siegfried, aki most Arad egyik legnagyobb cipőüzletét likvidálja, a tavasszal tengeren túra vándorol ki családjával együtt.

Az anya Bécsben, a nővér Skóciában, a sógor Hollandiában, az egyik fivér Londonban, a másik Antwerpenben, a harmadik rövidesen túl a tengeren: íme egyetlen mondatban összefoglalva egy volt osztrák állampolgárságú zsidó család sorsa 1939-ben.

Erős építkezési évadra van kilátás Temesváron

Timisoara, január 28. (Az Uj Kelet tud.)
Néhány évvel ezelőtt Temesvár az építkezés terén arányszög elsők között állott az összes vidéki városok között. Az utóbbi tíz év alatt új városnegyedek, villasorok nőttek ki a földből, új bérházak és hatalmas középületek változtatták meg a város külső képét. A telkek ára rendkívüli mértékben emelkedett, ezzel szemben a lakberek csökkenése volt észlelhető, a régebbi lakásnépszerűsége kiegyensúlyozódása révén.

Ez a fokozott építkezési tevékenység, amely az ipari és kereskedelmi életbe hatalmas mennyiségű pihenő tőkét dobott, két évvel ezelőtt elianyult. Az építkezések csökkenése a múlt év nyarán érte el mélypontját, amikor a háborús izgalom miatt a tőke ismét bizalmatlanná vált. Összel is elmaradtak a szokásos építkezési előkészületek és a telekforgalom is lanyha

volt. Most azonban, az év első heteiben ismét arra mutatnak a jelek, hogy a tavalyihoz mérten erős építkezési évadra van kilátás.

Az értékváltozások és politikai események során ugyanis újlag bebizonyosodott, hogy még mindig az ingatlanba, főként pedig a bérházba fektetett tőke kamatozik a legbiztosabban és ez a felismerés kedvezett az építkezési kedvnek. Szakértőktől nyert értesüléseink szerint Temesváron az idei építkezési évad előkészületei máris kedvezően indultak meg. Függetlenül a telekforgalom lanyhaságától a temesvári építésszek jelentékeny mennyiségű megbízást kaptak a már meglévő telkeken építendő családi és bérházak terveinek elkészítésére. Az építetők általában 6-8 százalékos hozadékra számítanak és ennek megfelelően kisebb típusú, jól jövedelmező

és állandó keresletnek örvendő lakások építésére gondolnak.

A régi épületek kevés kényelmet nyújtó, rendszerint nagy lakásait egyre szívesebben hagyják el a lakók, kisebb de modern kényelmű, új épületben lévő lakásokért és így az építetők megtalálják számitásukat. Az építkezési tevékenységhez tartozik ezen kívül a régi lakások gyökeres átépítése is, ami ugyancsak emeli a jövedelmezőséget. Kerületek szerint legtöbb ház az Erzsébetvárosban épül, utána a Mehala belső területe, a Józsefváros és a Gyárváros újabb részei következnek. A Belváros már nagyrészt be van építve és az új villanegyedekben még szabadon található telkek magas ára riasztja el az építeteket.

Társadalmi szempontból tekintve az építkezésbe fektetendő tőkét, érdekes jelenségek mutatkoznak. Nemzetiség szerint az építetők között első helyen a románok és közvetlenül mellettük a svábok állanak. Utánuk a magyarok, végül pedig a zsidók következnek. A legtöbb építkezés a köztisztviselőkre és egyes szabadfoglalkozási ágakra esik, míg a kereskedők ezen a téren csak háttérben maradnak.

Közgazdasági körökben egyébként sokat várnak az építkezési tevékenység fellendülésétől, mert ehhez járul még a nagyszabású közmunkák megkezdése is. Az építőipar pedig olyan széles skálájú energiát és tőkét mozgat meg, ami a Bánság közgazdasági életét az egész vonalon nagymértékben fellendítheti.

Angol-német vetélkedés a román gazdasági termékek körül

Timisoara, január 28. (Az Uj Kelet tud.)
Bánsági gazdasági vonatkozásokban már néhány hete olyan híreket regisztrálunk, melyek a sok baj közepette, — megnyugvásra és optimizmusra adnak okot. Nyilván, hogy az adott esetben nem egy elszigetelt bánsági adottsággal állunk szembe, hanem országos jelenségről van szó. Éppcsak a Bánság gazdasági fejlettségénél fogva jobban domborítja ki az új helyzetet, mint bármelyik más országrész.

Az egyik nagy bánsági bank vezetője mondotta a napokban a következőket:

— A piac bánsági és aradi relációkban nagyon felélenkült. Itt nem a belső fogyasztásra célozok, hanem azokra az üzletekre, melyek az export keretében tartoznak. Mindazok a cikkek, melyek az export tárgyat képezik, ezuttal mindenütt, de főleg a jóvalutájú országokban piacra találhatnak. Elsősorban Anglia, aztán Franciaország, Belgium és Hollandia jön itt számitásba. Különösen Anglia egyformán érdeklődik a román gabona, fatermékek és ásványi termékek iránt. E tekintetben azt is mondhatnám, hogy Anglia és a romániai piaci termékek régebbi és mindenkori felvevője: Németország között burkolt mérkőzés folyik. Hogy ez a mérkőzés melyik félnek a térhódításával fog végződni, az teljesen kétségtelen.

— Ez a körülmény rövidesen ahhoz is hozzá fog járulni, hogy a Nemzeti Bank nagy nemes valuta készletek felett fog rendelkezni és ezen a téren a belföldi kereskedelmet és ipart teljes mértékben kielégítheti majd, ami az erős valuta szűkségletét illeti. Mindez, természetesen, immár a legrövidebb időn belül az egész vonalon fogja hatását éreztetni. Ez a hatás pedig a gazdasági élet felélenkítését jelentheti.

— Ugyanekkor — mondotta befejezésül — a belföldi helyzet is egyre a stabilizálódás biztosabb jeleit mutatja. Vonatkozik ez elsősorban a betétállomány lassu, de annál biztosabban növekedésére. Itt nem a nagy bankbetétekről van szó, hanem kiemelem, hogy éppen a kispolgárság, mely mindig a legbizalmatlanabb és amely így mindig a legjobb fokmérője az adott helyzetnek, — hozza apró tőkét a bankba.

a fájdalom türe
nem hősiesség

inkább ostobaság, mert nem használ. Ellenkezőleg, a fájdalmak gyengítik ellenállóképességünket, csökkentik életenergiánkat és sorvasztják testünket. Ezekből a megfontolásból következnek az a hihetetlen kedveltség, melynek a minden fájdalmat azonnal megszüntető

ALGOCRATINE

az egész világon örvend. Ischiás és kösvény, szűz és neuralgiák okozta fájdalmat, fogfájást, menstruációs fájdalmakat, hüléses bajokat Algocratine azonnal megszüntet. Algocratine praeventiv szer és gyógyszer, megelőzi a betegséget és gyógyít.

Gyógyszertárakban és drogériákban kapható

Egy a sok közül...

Temesvár, január 28. (Az Uj Kelet tud.) Néhány nappal ezelőtt Achsmann József havannai és csehszlovákiai zsidó kereskedő érkezett Temesvárra. Achsmann eredetileg a szudeta-vidékről menekült Prágába, ott azonban lehetetlenné vált tartózkodása és ezért Palesztinába készült emigrálni. Temesváron rokonainál lakott átmenetileg, hogy felkészüljön az utra.

Az utóbbi napokban rosszul érezte magát, ezt azonban csak az átélt izgalomnak tulajdonította. Meg akarta látogatni egyik is- az eddigi tervek szerint főként ama kritérium Traian-téren leszállt a villamosról, hirtelen rosszul lett és élettelenül terült el a földön. Nyomban orvost hívtak, aki azonban már csak a bekövetkezett halált tudta megállapítani. Az orvosi vizsgálat megállapításai szerint az idős embert agyszélhűtés érte és azonnali halálát okozta.

Bánsági hírek

A Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári helyi csoportjának legutóbbi diensztijén Reiter Károly országos elnök tartott tanulmányos exozét a zsidóság romániai helyzetéről, valamint a cionista eszme állandó térhódításáról országos zertre. Reiter Károly beszédében kiemelte azokat az eredményeket, melyeket az erdélyi cionizmus elért, de egyben változtatta azokat a súlyos feladatokat is, melyek éppen a mai idők közepette a cionizmusra hárulnak. Utána Weinberger Nándor, az erdélyi cionista közélet kiemelkedő alakja, a KKKL országos főtitkára tartott magasnívójú előadást, melynek méltatására még visszatérünk.

Biztosítási körökből. Mint értesülünk, a temesvári Dornhelm-féle tizkárnál a Franco Romána kárreszesedése 828 ezer lejre rug. Ez az összeg a többi biztosítók kárreszesedésével egyidejűleg most kifizetésre kerül.

Az UFE kulturelőadása. Az UFE, a zsidó liceum volt növendékeinek egyesülete ezidén immár második kulturelőadását január 29-én, tehát ma, vasárnap délután hat órakor tartja meg a temesvári belvárosi izr. hitközség nagytermében. Előadó: dr. Kun János, aki „Az értelmiség válsága” címen fog beszélni. Beléptidij nincsen.

A Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári helyi csoportja február 8-án nagyszabású dienszt keretében három fontos és életbevágó problémát: a kivándorlást, a chálucitást, és a ZsNSz, illetőleg a cionista szervezet feladatait fogja előadók és vitázókok interpretálásán keresztül megtárgyalni. A cél az, hogy ezzel az előadói rendszerrel a publikum legszélesebb rétegeit bevonják a vitába és a kérdéskomplexum taglalásába. A nagyszabású dienszt megrendezésével a helyi csoport munkabizottsága dr. Naschitz Istvánt, Rosenfeld Sándort és Fried Miksát bízta meg.

Súlyosan megbüntették azokat az aradi kereskedőket, akik elmulasztották az árjegyzékek kilüggesztését

Arad, január 28. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt év szeptemberében alakították meg Aradon a városi rendőrséget, amely kizárólagosan a piacok és üzletek ellenőrzésével foglalkozik. A városi rendőrség hatáskörébe tartozik a spekulatörvény szakaszában ütköző cselekedetek vizsgálata is. A városi rendőrség a legszigorúbban jár el azok ellen, akik megszegik a törvényes intézkedéseket. Enek tudható be, hogy a városi rendőrség a múlt év szeptemberétől december végéig több mint száz kihágási jegyzőkönyvet vett fel a spekulatörvénybe ütköző cselekedetek miatt. Az elmúlt napokban kezdte meg a városi rendőrség annak az intézkedésnek ellenőrzését, amely arra kötelezi a kereskedőket, hogy úgy a kirakathatban levő árukon, mint az üzletben levő árukon is fel kell tüntetni az ára-

kat. A város kereskedő társadalmának nagy része végre is hajtotta már ezt a rendelkezést, egyesek azonban még nem fejezték be az igen nagy munkát jelentő árjegyzékek kilüggesztését. A városi rendőrség azon kereskedők ellen, akik az ellenőrzés során nem igazolják, hogy az árucikkeik árait már teljes egészében kilüggesztették, kihágási jegyzőkönyvet vesz fel. Eddig 15 ilyen jegyzőkönyvet készített a városi rendőrség és a kihágást elkövetők ügyében most hirdettet ítéletet a járásbíróság, amely ezertől tizenöt ezer lejig terjedő bírságot rótt ki a kereskedőkre.

Az árak kilüggesztéséről szóló rendelkezés ellenőrzését továbbra is folytatja a rendőrség.

Fontos értesítés a palesztinai kirándulások ügyében

Az angol font magánforgalmi árfolyamának változása következtében a bucaresti angol konzulátus a palesztinai turistavizumok garanciaösszegét 84.000 lejről 120.000 lejre emelte fel. Felkérjük tehát mindazokat, akik az Uj Kelet palesztinai kirándulásaira jelentkeztek, szíveskedjenek utleveleikkel egyidejűleg egy 120.000 lejről szóló bankgarancialevelet is beküldeni az angol vizum elnyerése céljából. Ezzel egyidejűleg az angol konzulátus a vizumdíjat is arányosan felemelte. Vizumra és kezelési költségre 1600 lej küldendő be. Az utlevél palesztinai érvényesítésének díja 400 lej.

A hajójegyek áraiban is némi változás állott be, mint ahogy a román hajózási társaság a speciális csoportkedvezményt csak az oda-utazásra adja meg, visszautazásra ellenben nem. Az egyébként jelentéktelen árváltozás után a hajójegyek a következők: turista-

osztályon 6 és 8 személyes kabinokban 6.864 lej, 2 és 4 személyes kabinokban 7.756 lej, másodosztályon 2 és 3 személyes belső és 4 személyes külső kabinokban 11.443 lej, 2 és 3 személyes külső kabinokban 12.871 lej, első osztályon két személyes külső kabinban 17.277 lej. Ezekben az árakban a hajóutazás költségei Constanta-tól Tel-Avivig és vissza, valamint a hajón való ellátás foglaltatnak benne. Az árak így is jelentékeny kedvezményt jelentenek a normális hajójegyekkel szemben.

Felkérjük mindazokat, akik a március 2-ikán induló kiránduláson részt óhajtanak venni, hogy végleges lejelentkezésüket legkésőbb február hó elsejéig közöljék szerkesztőségünkkel, egyidejűleg pedig küldjék be utleveleiket és a palesztinai érvényesítéshez és vizumozáshoz szükséges okmányokat.

Az aradi nőegyletek nagyszabású akciója

a helyi nőegyletek megsegítésére és a nőegyletek országos központjának megteremtésére

A cél: a szegény-, a gyerek-, az anya-, a csecsemő- és a betegvédelem, valamint a zsidó szociális munka

Arad, január 28. (Az Uj Kelet tud.) Az aradi zsidó nőegyletek szervezésével és munkásságával kapcsolatban nagyjelentőségű esemény állott be, amennyiben az aradi neológ és az ortodox zsidó nőegyletek vezetői elhatározták, hogy közös munkatervet dolgoznak ki és a két egyesület központi irodája ezen a héten már meg is nyílt a neológ zsidó hitközség épületében.

Az utóbbi időben a széttagolt és rendszeretlen zsidó közéletben egyébként is egyre nagyobb tért hódít a tervszerűség és a racionalizálás gondolata. Nemcsak a külső körülmények, hanem a gyakorlati társadalmi munka során kialakult belátás is megérlelték a helyzetet, hogy az ugyanazon célok szolgálatában álló egyesületek és szerveze-

tek versengés és féltékenykedés helyett közeledjenek egymáshoz és erejüket egyesítésével új lendületet adjanak célkitűzéseik megvalósításának. Nemcsak az eredmények fokozódása, vagyis a rászoruló rétegek hatékonyabb támogatása szempontjából van ennek a harmonikus együttműködési készségnek nagy jelentősége, hanem igen értékes a nevelő hatása is, mert az új tartalmat nyújtó munka visszhangra talál a régebbi keretekből közömbösen távolmaradt ifjúsági rétegekben is.

Ezekre a megállapításokra alkalmasan adott az aradi neológ zsidó hitközség szociális bizottsága által egybehívott népes értekezlet, valamint az aradi neológ zsidó nőegylet évi közgyűlése is. Mindeket gyűlésen kifejezésre

Ne kérjen Fernet-t, kérjen

FERNET-BRANCA-t.

Egyedüli hiteles.

jutott az erők tömörítésének szükségessége és megállapítást nyert, hogy ehhez az erő-tömörítéshez meg van a készség az érdekelte rétegekben és testületekben. A közgyűlésen elhangzott komoly, tárgyilagos és a helyzetet jótanács mérlegelő felszólalásokat csakhamar követte és pedig egyszerre két irányban is.

A neológ és ortodox nőegyletek vezetőségei mint emittettük, elhatározták, hogy — céljaik azonosok lévén, — a jövőben egységes munkaközösségi keretben fogják működtetni munkájukat. Gyakorlati reszortbeosztás alapján munkába állítják mindkét nőegylet munkakész tagjait, akiknek tevékenységét a most megnyílt és rendszeresen működő iroda foglálja egységes keretbe. Így tehát az a munka, amely eddig a két nőegylet vezetőire hárult, szélesebb társadalmi alapot nyer, ami úgy az anyagi eszközök mozgósítása, mint a munka kimélyítése szempontjából fejlődést jelent.

A két nőegylet munkaközösségbe való tömörülésével párhuzamosan indult meg az aradi zsidó női fiatalok szervezése a zsidó szociális munkában való részvételre.

A két zsidó nőegylet közös irodájának működésével kapcsolatban értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a sokoldalú munkára való tekintettel csoportokat alkotnak, amelyeknek úgy neológ, mint ortodox részre lesznek vezetői. A pénzügyi szervezési csoport már meg is alakult azzal a céllal, hogy a költségvetés kérdéseit rendezze. Külön szegényvédelmi, gyermekvédelmi, anya- és csecsemővédelmi, betegvédelmi csoportok alakultak. Ezen kívül szociális és kultúracsoporthat létesítettek a nőegyletek és egy külön munkatervezési csoportot, amelynek az a feladata, hogy az összes csoportok munkatervét kidolgozza.

A most megnyílt irodában délelőttönként felváltva nyerneik beosztást a neológ és az ortodox nőegylet hölgyei. A két nőegylet egyébként eddigi jogi helyzetét megőrzi és csupán munkaközösségre lép és közös pénztára lesz.

Erdélyben ez az első hasonló egységes megmozdulás a nőegyletek körében és remélhetőleg ezt a példát a többi városok is követik. Az aradi nőegyleteknek egyébként az a terve, hogy felvessék az erdélyi zsidó nőegyleti szövetség megalakításának eszméjét, mert számos olyan kérdés van, amelyet csak központi szervezéssel lehet megoldani. Ilyen például a csecsemőgondozásra való kiképzés, amelynek céljaira központi intézményt kellene létesíteni, a tbc. elleni védekezés, amelyet szintén nem lehet csupán helyi viszonylatban megoldani. Az utóbbi cél érdekében az a terv merült fel, hogy központi nőegyleti nyaralóhelyet szerezzenek a szegény gyermekek számára. Mindezeket a kérdéseket az aradi zsidó nőegyletek gyakorlati formában is fel akarják vetni mielőtt meggyőződhetnek a most megtartott együttműködés tényleges eredményeiről.

Akinek a vérnyomása magas és szív-működése rendetlen, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székélést, ha reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik. Kérdezze meg orvosát.

Ionescu a táblabíró a temesvári cégbejegyzéseket véleményező bizottság elnöke

Temesvár, január 28. (Az Uj Kelet tud.) Hetekkel ezelőtt megirtuk, hogy miniszteri utasításra a kereskedelmi és iparkamara mellett különleges bizottság alakult, amely a cégbejegyzések iránti kérvényeket fogja véleményezni. A cégbejegyzések véleményezése az eddigi tervek szerint főként ama kritérium figyelembevételével fog történni, hogy az újonnan alapítandó cég működésére milyen mértékben van szükség az illető szakmában, valamint nem-e jelent káros hatást a már meglévő szakmabeli cégekre.

Ez a véleményező bizottság most tartotta alakuló közgyűlését az iparkamarában és azon Giurcaneanu kamarai elnök elnököt. A bizottságban az egyes szakmák is képviselve vannak és annak elnöke Ionescu A. D. táblabíró. A nagy tekintélynek örvendő táblabíró kinevezése kereskedelmi körökben megnyugvást keltett, mert személyében annak a biztosítékát látják, hogy a kérvényezett cégbejegyzések véleményezésénél a jog és az igazság fog érvényesülni, szemben az esetleges faji megkülönböztetésekkel.

TEL. 3183.

P. O. B. 601.

TEL AVIV

52, ACHAD HAAM STR.

ELISMERTEN LEGJOBB SZALLODA A VÁROS KÖZPONTJÁBAN. A BANKOK ÉS KERESKEDELMI KÖZPONT KÖZVETLEN KÖZELÉBÉN.

— SZÉP, ARNYÉKOS KERTTEL KÖRÜLVÉVE. — HIDEG ÉS MELEG VIZ. — PRIVÁT FÜRDŐSZOBÁK. — KÖZPONTI FÜTÉS. — ELSŐ-RANGU KONYHA. — MAGYAR ÉS ROMÁN KISZOLGALÁS. — KEDVEZŐ ÁRAK.

Hogyan lötték le Cristescu tanárt, a légionisták vezérét

Egy bucaresti magyar szobrászt is letartóztattak, akinél Cristescu albérletben lakott

Bucuresti, január 28. Cristescu tanár agyonlövetésének körülményeiről az alábbi újabb részleteket jelentik:

A bucaresti rendőrség arról értesült, hogy a str. Aviator Iliescu 15. szám alatt egy gyanus egyén lakik. Ezért megfigyelés alá vették a csendes ucca villaépületét, amely egy brassói magyar építész, Jakab Albert tulajdona. Majd a késő esti órákban mikor az ucca teljesen néptelen volt már, rendőrökönként mentek körbe a ház körül és ugyanakkor mindkét bejáraton behatoltak a rendőrszervek a villába. A rendőröközögek észrevétlenül jutottak fel az első emeletre, ahol a gyanus egyén lakása volt. Itt meg-

tették az óvintézkedéseket, még a háztető-re is egy detektívet küldtek, hogy az arra nyíló kis ablakon át se menekülhessen senki. Ez óvintézkedések után Boulet Constantin rendőrügynök halkán kinyitotta a szoba ajtaját. Bent a szobában sötét volt.

Az ágens felgyújtotta a villanylámpát, de ebben a pillanatban, a szoba lakója, egy férfi, akin csak nadrág volt, rálőtt és kezén megsebesítette.

A másik rendőröközög válaszul a lövésre, mire a szoba lakója is folytatta a tüzelést és megsebesítette a másik rendőröközöget, Marin Georgescut is. Erre más rendőrök is behatoltak a szobába és rávetették magukat az ismeretlenre és igyekeztek lefogni a kezét, melyben a revolvert tartotta. A szoba lakója azonban ellenállt,

nem adta ki kezéből a fegyvert és igyekezett kiszabadítani magát a rendőrök kezei közül. A tusa percekig tartott. Végül, lát-szólag, élettelenül a földre esett. A rendőrök erre abbahagyták a küzdelmet, de ekkor az ismeretlen férfi váratlanul még három lövést adott le és megsebesítette Laurentiu Constantinescu ágens a jobb lábán. Erre a többi rendőröközögek újra tüzelni keztek s a szoba lakója azonnal meghalt gölyök alatt.

A rendőrök erre átkutatták a szobát, de nem találtak benne semmi iratot, amelyből a lelőtt gyanus egyén kilétére következtethettek volna. De amikor letörtölték arcáról a vért, amely a fején ejtett halálos sebéből szivárgott,

felismerték Vasile Cristescu tanárt, a légionista mozgalom vezérét, akit a rendőrség már hét hónapja keres

Nevét még 1938-ban tette ismertté, 38 éves korában, mikor az akkori választások alkalmával légionistái élén megrohanta és elfoglalta a giurgiui törvényszék épületét. A mult év áprilisában Csikszeredába internálták s azután perének tárgyalására Bucarestbe akarták hozni, de utközben sikerült megszöknie. A hadbíróóság távollétében kilencévi börtönrre ítélte, de nem sikerült letartóztatni őt.

A hatóságok azonban értesülve voltak tevékenységéről. Tudták, hogy őt jelölték ki a légionista mozgalom elhunyt vezérének utódaként s Cristescu tanár szétszórt légionisták révén gyakorolta parancsnoki tisztségét, különböző terrorcselekmények elkövetését rendelve el. A rendőrség értesülve volt arról is, hogy Cristescu tanár rendeleteinek végrehajtója Horia Sima légionista, akit még nem sikerült elfogni.

A napokban felfedezett terrorista előkészületek egészükben az ő művének tekintendők.

Vasile Cristescu történelem tanár volt, a bucaresti Liceul Lazarban és egyetemi tanárságán.

Letartóztatták Jakab Albert szobrászt és feleségét is

Mialatt fent az emeleten a harc Cristescu és a rendőrök között folyt, lent a földszinten őrizetbe vették Jakab Albert szobrászt, aki a bucaresti magyar társadalom ismert tagja, a feleségét és a cselédjét is. A háztulajdonosok kijelentik, hogy nem tudtak semmiről semmit, egyszerűen kitétek a villa kapujára a cédulát, hogy van kiadó szobájuk.

Jakabot annyira felizzgatták az események, hogy a rendőrségen szivroha-

mot kapott és elájult. Injekciókkal sikerült őt életrekelteni. Az érvényben lévő törvények értelmében őt, mint bűnrészt fogják felelősségre vonni.

Cristescu mindössze január 23-ika óta lakott náluk, amikor mingyárt 1500 lejt fizetett előlegként a lakásért. Jakabék elmulasztották igazolványait kérni s még nem is jelentették be lakójukat s ezért az érvényben lévő törvények szerint, bűnrészségesség címén fogják felelősségre vonni őket.

Jakab Albert fiatal ember, a bucaresti

Képzőművészeti Főiskolán szerzett rajztanári oklevelet. Tavaly szépsikerü kiállítást rendezett szobraiból a házban, amely most tragikus esemény színhelye lett.

Cristescuval eltűnt a légionista mozgalom legfanatikusabb vezérémbere.

Tehervonat és petróleumszállító vonat berzalmas karambolja Ploestiben

Négy halottja és hat súlyos sebesülte van a katasztrófának

Bucuresti, január 28. Tegnep este berzalmas vasúti szerencsétlenség történt Ploestiben. Egy tehervonat összeütközött egy petróleumszállító ciszterna vonattal és az összeütközés következtében robbanás történt. A katasztrófának négy halottja és hat súlyos sebesülte van. Huszonöt vagon teljesen tönkrement.

A ploesti rendezőpályaudvaron történt szerencsétlenség ügyében vizsgálóbizottság szállott ki a helyszínre. A bizottság tagjai: Iuga vasúti főfelügyelő, Cristea és Fratischeanu mérnökök megállapították, hogy a főbűnösök Constantin Stoienescu forgalmazó, aki nem állította le a tolató

vonatot és nem nyitott szabad utat a befutó szerelvénynek, Munteanu Tudor fékező, Vasile Gh., Dragomir Nicolae, pályafőrök, akik habár látták, hogy a befutási jelzés lett leadva, nem gondoskodtak a biztonsági jelekről. Bűnös Tase Gh. váltókezelő is, akit társaival együtt felfüggesztettek. A többi bűnösöt a folyamatban levő vizsgálat van hivatva kideríteni.

A szerencsétlenség folytán egyébként életüket veszítették Stefan Marcu és Ion Iliuca fékezők, súlyosan megsebesültek Tatu Anghel, Radu Stefan, Lovsteanu C. és Ionita Nicolae vonatkezelők. A kár 1 millió 700 ezer lejre tehető.

A magyar képviselőház megszavazta az általános hadkötelezettség bevezetéséről szóló törvényt

A zsidók is kötelesek katonai szolgálatot teljesíteni

Budapest, január 28. (Rador.) A képviselőház pénteken megszavazta a hadkötelezettség bevezetéséről szóló javaslatot. Az összes magyar polgárok, így a zsidók is kötelesek katonai szolgálatot teljesíteni. A szolgálat elvben három, gyakorlatilag csak két évig tart. A tényleges katonai szolgálat előképzéssel veszi kezdetét, ami 12-től 18 éves korig tart. A szolgálat korhatárai: 18-42 év, az utószolgálat 42-60. A törvény kimondja, hogy az ipari és

mezőgazdasági termelés már békeidőben a hadsereg szükségleteihez alkalmazható. A határvidéken a kormány birtokkiszajáztatást végezhet. A légvédelmet modernizálják. A törvény teljhatalommal ruházta fel a kormányt háboru esetére. Az új törvény hat hónap múlva lép érvénybe.

A képviselőház ülészakát elnapolták, legközelebb a zsidótörvény megvitatására fogják fogják összehívni.

Közzétették a szlovákiai népszámlálás végeredményeit

Cáfolják, hogy Prehala tábornok kilépett a kárpátaljai ukrán kormányból. Betiltották a ruszinszkói magyar párt működését

Pozsony, január 28. (Rador.) Az 1938. december végén tartott népszámlálás hivatalos végeredményeit közzétették. Ezek szerint Szlovákiának 2.709.000 lakosa van. Ezek közül 2.291.000 szlovák, 51.907 bohemiai cseh, 41.691 moraviai cseh, 128.000 német, 69.000 rutén, 67.000 magyar, 27.000 cigány, 29.928 zsidónak vallotta magát, de a zsidók száma ténylegesen 87.487. A rutének kétségbevonják a számok hitelességét és azt állítják, hogy Szlovákiában kb. 200.000 rutén él. A németek, akik szintén tiltakoztak a népszámlálás befejezése után, visszavonták tiltakozásukat, amikor Tiso miniszterelnök kijelentette nekik, hogy a népszámlálás eredményei nem fognak politikai jellegű intézkedések alapjául szolgálni.

Az Havas prágai jelentése szerint az a hír, hogy Prehala tábornok kilépett volna a kárpátaljai kormányból, nem felel meg a valóságnak.

Egyidejű híradás szerint Révai ruszin miniszter Prágába utazott, hogy a Prehala tábornok kinevezése miatt kitört cseh-ruszin

kormánykonfliktust elsimítsa. Budapestről jelentik, hogy Volosin, a kárpátaljai ukrán kormány miniszterelnöke a magyar távirati iroda jelentése szerint betiltotta a kárpátaljai egyesült magyar párt működését és elrendelte a párthelyiség lepecsételését. Gróf Eszterházy János, az egyesült magyar párt elnöke táviratilag tiltakozott a prágai kormánytól a jogtalan intézkedés ellen, kérve annak azonnali hatálytalansítását.

Szabálytalanságok az aradi városi tisztviselők ki-nevezése körül

Arad, január 28. Bejan Romulus dr. Arad város alpolgármestere, szombat délelőtt érkezett vissza Bucarestből, ahol a minisztériumban a városi tisztviselők törzslapját vizsgálta felül, mert kiderült, hogy szabálytalanságok történtek egyes tisztviselők ki-nevezése, vagy előléptetése körül.

A román „agytröszt” közgyűlése

Bucuresti, január 28. Tegnep este a román társadalmi intézet közgyűlést tartott, amelyen résztvettek Gusti, Antonescu, Banu, Costin, Djuvara, Fintescu, Joronescu, Virgil Madgearu egyetemi tanárok, stb. A közgyűlésen Gusti professzor elnököt, a napirenden az intézet tevékenységének megszüntetése és vagyonának a román társadalmi kutató intézet tulajdonába való átengedése szerepel. Gusti professzor és Virgil Madgearu felszólalása után Raducanu rektor kijelentette, hogy a társadalmi intézet eleget tett a szociális szellem bevezetésével kapcsolatos hivatásának. Az agy-tröszt szerepét töltöttük be a háboru utáni Románia megszervezésében. Gusti professzor végül az intézet tagjai közötti baráti szellemet éltette.

Törökország hű marad szövetségeseihez

Ankara, január 28. A képviselőházban tegnep felolvasott kormány-nyilatkozat hangsúlyozza mindazon rendelkezések szigoru alkalmazásának szükségességét, melyek a török forradalmi törvények érvényesülését célozzák. A továbbiakban a kormány-nyilatkozat a hadsereg felszerelésének és felfegyverzésének szükségességét hangsúlyozza, továbbá a háboru szükségleteinek megfelelő begyakorlását. A kormány legfőbb gondja a biztonság légkörének fenntartása minden anarchiától és megszorítástól mentesen. Törökország külpolitikája az eddigi kijelölt uton halad tovább. A köztársaság tiszteletben fogja tartani a vállalt kötelezettségeket, hű marad szövetségeseihez és barátaihoz és baráti kapcsolatokat kiszélesíti.

Ribbentropp vissza-érkezett Berlinbe

Varsó, január 28. Ribbentrop német külügyminiszter és tisztagu kísérete tegnep délelben elhagyta a lengyel fővárost. Ünre-pélyes bucsztatásukra megjelentek a pályaudvaron Beck külügyminiszter, az olasz, német és magyar követek, valamint nagyszámú lengyel társadalmi és katonai előkelőségek is. A megbeszélésekre vonatkozólag a lengyel lapok azt közlik, hogy Ribbentrop és Beck megállapodtak abban, hogy a jövőben minden, mindkét államot érintő kérdést közösen fognak megvitatni.

Berlinből közlik, hogy a külügyminiszter este hazaérkezett a német fővárosba, ahol az állomáson a berlini lengyel követ és Weissäcker külügyi államtitkár fogadták.

Varsó, január 28. (Rador.) A Kurjer Polski jelenti Danzigból, hogy a nemzeti szocialisták ottani főnöke ismertette pártjának 1939 évi programját, amely a következő pontokból áll: 1. A pártelnöki és a szenátusi elnöki tisztségek egybeolvasztása. 2. A danzigi rendőrségnek a birodalmi rendőrség kebelébe való beivasztása. 3. A rendőrségnek védőosztágoz felállítását által való megerősítése. 4. Négyéves gazdasági terv megindítása. 5. A zsidók ki-utasítása. 7. A nemzeti szocialista pártba való belépés kötelezettsége. A program végül előírja a keletporoszországi autósztáda meghosszabbítását Danzig területére és német propaganda-központ felállítását veszi tervbe.

SPORT

Ma tartja rendes évi közgyűlését a temesvári Kadima

Temesvár, január 28. (Az Uj Kelet tud.) A temesvári Kadima sportegyesület ma délután 11 órai kezdettel a Zsidó Kulturothonban tartja rendes évi közgyűlését a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. Főtitkári jelentés.
3. Pénztári jelentés.
4. Ellenőrzőbizottság jelentése.
5. A felmentés megadása.
6. Uj vezetőség választása.
7. Indítványok.

A temesvári Kadima lelépő vezetősége egy működésben gazdag évről számol be az egyesület tagjainak. A mai vezetőség érdeme ugyanis, hogy a Kadimát visszavezette a zsidó sportközösségbe, amelyben rövid idő alatt vezetőszerepre tett szert.

A temesvári zsidó társadalom érdeklődéssel tekint a Kadima mai közgyűlése elé, amelytől a mai vezetőség újráválasztását, ha lehet kibővítését és a zsidó sportközösségi munka tovább fokozását várja.

Megalakult a Makkabi Szövetség teniszkerületi vezetősége

Cluj, január 28. (Az Uj Kelet tud.) A zsidó sport továbbfejlesztése és a technikai vezetés segítése szempontjából az Erdélyi Makkabi Szövetség elhatározta az összes sportágakban alkerületi vezetőségek választását. A teniszsport alkerületi vezetőségének székhelyül Nagyváradot jelölték meg.

Az alakuló ülés Nagyváradon az elmúlt napokban ment végbe, amikor a teniszalkerület vezetőségébe a következőket választották meg: Elnök: Váradi József dr., titkár: Fried Imre, tagok: Steiner István és Fried László.

Az alkerületi vezetőség az Erdélyi Makkabi Szövetség elnökségének kívánságára a közeljövőben körlevélben fordul Erdély nyolc zsidó sportegyesületéhez, amelyben az 1938-ban elért teniszeredményeket és a játékosok névsorát fogja kérni, hogy a ranglista összeállítható legyen.

A munkaprogramot egyik közeli ülésén állapítja meg a teniszkerület vezetősége.

Angol tanulásban

gyors haladást ér el, ha olvassa a „Library of English Rapid Readers” sorozatát. A könyveket magyarnyelvű magyarázó szöveggel Olvára látta el. A könyvek az összes könyvkereskedésben kaphatók.

Megkezdődött a munkanélküliek segélyezése

Cluj, január 28. A munkanélküliek segélyezése az idén kissé megkésett. Ennek oka — mint a város közigazgatási ügyosztályánál értesültünk — az, hogy az idén csak azok kaptak segélyt akik erre valóban rászorultak, mert a múltban, minden ellenőrzés ellenére is, gyakran megesezt, hogy olyanok kaptak munkanélküli segélyt, akik anyagi javakban nemhogy szűkölködtek volna, hanem igazában bővelkedtek. Az idén éppen ezért szigorú környezettanulmány alapján választották ki azokat, akik a segélyre igényt tarthatnak s ennek a szigorúságnak az eredménye, hogy a munkanélküliek létszáma az idén alaposan csökkent.

Habár megkésve, a munkanélküli segélyek kiosztása megkezdődött. Mint az előző években, úgy a városi tanács ez évben is nem pénzbeli segélyt, hanem élelmiszereket, nevezetesen kenyérlisztet, burgonyát, zsírt és túzfát osztott ki. Egytagú család egy hónapra tíz kilogramm kenyérlisztet, tíz kilogramm burgonyát, egy kilogramm zsírt és egy mázsa fát kapott. Két-három tagból álló család havi 20 kilogramm lisztet, 2 kilogramm zsírt és 2 mázsa fát, 3-5 tagú család egy hónapra 30 kilogramm lisztet, ugyanannyi burgonyát, 4 kilogramm zsírt és 3 mázsa fát kapott.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Minden este Szomjas krokodil a színház nagy farsangi attrakciója

Telt házak előtt indult utjára a színház nagy farsangi revü-operettje, a Szomjas krokodil. Igazi farsangi darab ez, csupa móka, ötlet, bohóság, zene, tánc. Minden este A szomjas krokodil.

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. 3: Nincs szebb mint a szerelem. (Első olcsó helyezés előadás.) d. u. 6: A szomjas krokodil.

Hétfőn és egész héten minden este: A szomjas krokodil.

Hétfő fél 9: A szomjas krokodil. (ötödösör.) Kedd fél 9: A szomjas krokodil. (Hatodszor.) Szerda fél 9: A szomjas krokodil. (Hetedszer.)

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Gibraltár. Az utóbbi évek legszebb francia filmje, rendezte Fedor Ozep, főszerepekben: Vivian Romance, Roger Duchesne, a Rács nélküli börtön orvosa, Erich von Stroheim.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

A XI-ik Olimpiász film II-ik része. Uszás, birkózás, ökölvívás, labdarúgás, céllövés, evezés, vívás, vízipóló, stb.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Valea gigantilor. Film colorat cu un subiect puternic, in rolurile principale Morris Wayne, Claire Trevor, Donald Crisp.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

I. Az édes anyaföld. Minden idők legnagyobb filmje, főszerepekben: Paul Muni és Luisa Rainer. II. Önagsága inasa. Komédia, főszerepekben: Robert Taylor (A három pajtásból) és Jean Harlow. III. Uj hirodó és Micki Maus.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Denielle Darnieux legújabb és legelegánsabb filmje, a szezon legjobb vígjátéka: ... és mégis ártatlan. Partnerei: Douglas Fairbanks jnr. és Mischa Auer. Előtte két premier hirodó: Metro és Fox. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9 órakor. Számozott jegyelővétél. Telefon 37-05.

RIO MOZGÓ MŰSORA:

(Volt Munkás mozgó)

Ma: 3, 6 és 9 órakor! Nagy kettős sláger: I. Pasteur élete. (Az emberiség ellenségei). Társadalmi dráma. Fősz.: Paul Muni és Josephine Hutchinson. II. Charlie Chen: Montecarióban. Detektívdráma. Fősz.: Warner Orland. III. Híradó. Szombaton, február 4-én bál miatt nincs előadás.

Kilenc éves, szellemileg visszamaradt bájos kislánykámhoz keresek oly intelligens, kimondottan finomlelkű nőt (ovónőt), akire gyermekem továbbnevelését nyugodtan rábízhatom. Cím: Labin Lupeni, jud. Hunedoara.

Perfekt román-magyar levelező, autorizált könyvelő elhelyezkedést keres. Leveleket az Uj Kelet fiókkiadóhivatala Oradea, Str. Millerand 4 továbbít.

Szolid ipari tüzem társat keres komoly bevezetett üzlethez 100.000 lej tőkével. Cím a kiadóban.

Fogtechnikusnő, perfekt kaucuk- és fémmunkás, keres állandó kondíciót. Vidékre is elmegy. Cím: Tüköri fogász Cluj, Str. Iorga 2.

Nőülne évi százötvenezer lej biztos jövedelmű fiatalember. Kétszáz ezer lej hozományra reflektál. Ajánlatok „Biztos jövő” jellegre a kiadóba küldendők.

Új bevezetett női és férfi kötött-rövidáru fizet árúval vagy anélkül Reg. Ferdinand legforgalmasabb helyén elkötötés miatt átadó. Ajánlatokat „Azonnal átvehető” jellegre a kiadóba.

Teljes ellátást keres középkorú uriember február 1-re ortodox zsidó családnál. „Pontos fizető” jellegre a kiadóba.

Két Czur-Salom parcella olcsón eladó. Értekezni: Weisz József Cluj, P. Mihai Viteazul 31.

H. E. Oradea. Posterestante levele van a postán.

Szolid nő komfortos ellátást kaphat szerény díjazásért. Str. Bob 13. Kainéknál.

Zongora csoporttanítást vállalok, legújabb módszerrel. Díj 160 lei. Calea Regele Ferdinand 80.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresők, üdülőhelyek és fürdők hirdetései továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csak előfizetés mellett közölünk. Jelleg levelek, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

Február 1-re teljes ellátást kaphat a belvárosban kizárólag urifu vagy leánygyermek uricsakánál. Cím a kiadóban.

Husvételi pászkaliszt a satumarei rabbinátus felügyelete mellett, örölve, kapható detail és angróban. Moara Löbi, Satu-Mare.

Czur-Salom parcella 3 drb. sürgősen eladó. „Czur-Salom” jellegre a kiadóba.

Cluji piacon jól bevezetett rövidáru és textil engrossista elvállalja gyárak lerakattát és képviselést! Cím „100%-os garancia” jellegre a kiadóban megtudható.

Kivándorlás céljából megismerkedne 28 éves fiatalember hozományval rendelkező uriférfyval. „Dél-Amerika” jellegre a kiadóba.

Schwartz étkezdében jó, izletes házikoszt, abonoma, kihordás. Esküvőt vállalkoz legolcsóbban. Reg. Ferdinand 63, bent az udvarban.

Pénzfelrendelő munkatársat vagy finanszírozót keresek elsőrangú gyógyfürdőn létesítendő szezon kóser vendéglőhöz. Szak-képzettséggel bír, ki a vegetáriához is ért, előnyben. Keresztény is lehet. Érdeklődni: „Carmel” ort. kóser étterem Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 33. Etűán-ház.

A Carmel étterem családi okok miatt azonnal átadó. Értekezni délután 3-tól.

BRISTOL (volt Menyész) orth. kóser étterem és bodega Cluj, Regele Ferdinand 37. Tulajdonos: Klein E. Hűdég és meleg ételk és italok. Elsőrangú házikoszt kihordásra is. Szolid árak. Előzékeny kiszolgálás. Naponta friss juhsajt és orda, prima minőségű, nagyban és kicsinyben.

FRISS felvágott különlegességek. Kóser, tiszta, olcsó csak a Bristolban.

IZLETES kóser komplett menü 35 lej. Reggeli kávé 7 lej a Bristolban.

Elsőrendű ellátást fürdőszoba használatl kaphat gimnázista uriférfy február 1-től. Píata Mihai Viteazul 39. Ajtó 3.

Nyomdávállalatj keres lehetőleg belvárosban nyomdáhelyiség céljaira nagyobb szateréshelyiséget és irodák céljaira 4-5 földszinti szobát. Cím a kiadóban.

Porszívás szőnyegekből villamoskészülékek órábért Marko, Regele Ferdinand 43. Telefon.

Perfekt román-magyar levelező, autorizált könyvelő elhelyezkedést keres. Leveleket az Uj Kelet fiókkiadóhivatala Oradea, Str. Millerand 4 továbbít.

Szólanként meggy a haja ...

PETROLEGGER
HAJJSZIT
MEGSZÜNTETI A KORPAZAST
MEGELÖZI A HAJHULLAST

RÁDIO MŰSOR

Vasárnap, január 29.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Hírek. 13.10: A Dinicu-zenekar hangversenye. A hangverseny szünetében körülbelül 14.10: Hírek. 15.05: Vidám műsor. 15.20: Mezőgazdasági szakelőadás. 15: Tánccselemez. 19: Időszerű anyag. 19.15: Hangcselemez. 20: A nemzet órája. 20.15: Szimfonikus hangcselemez. 21: A hétről. 21.15: Hangjáték. 22: Hírek. 22.15: Rádiózenekar. A hangverseny szünetében körülbelül 23: Hírek. Majd: A rádiózenekar hangversenyének folytatása. Utána: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 9: Hangcselemez. 9.40: Hírek. 13.30: Operaházi zenekar. 15: Hangcselemez. 16.45: Budapesti Kamara Kórus. 19.40: Magyar nóták. 20.40: Sport. 20.50: Hangcselemez. 21.15: A kárpátorosz kultuszövetség balalajka- és énekhangversenye. 22: Ady Endre emlékest. 22.50: Hírek. 23.10: A rádiószalonzenekara. 24.10: A magyar ökölvívó csapatbajnokság elődöntője. Helyszíni közvetítés. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból? Prága. 22.10: Szimfonikus táncok és indulók.

Strasbourg. 23.15: Strauss János operett.

Hétfő, január 30.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hangcselemez. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hangcselemez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: Bemutatók. 18.40: Badescu énekesnő hangversenyének közvetítése. 19: Időszerű anyag. 19.15: Divatos hangcselemez. 20: Felolvasás. Hírek. 21: Felolvasás. 21.30: Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Mozart-est. 22: Hírek. 22.15: Jianu fuvalamívész. 22.40: Gutziuanu Emilia énekesnő hangversenye. 23: Hírek. 23.15: Hangverseny a katonai kaszinóból. Majd: Hírek közvetítése külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hangcselemez. 11: Hírek. 13.10: Balalajkazenek. 13.30: Hírek. 14.30: Katonazenekar. 15.35: Hírek. 18.10: Hagedüszámok. 19: Hangcselemez. 20.20: Cigányzene. 21.35: Operaházi zenekar. 22: Hírek. 23: Szalonötös. 24.10: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból? Belgrád. 21: Opera.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

TÖBBÉKNEK

A Hivatalos Lapban megjelent miniszteri rendelet csak arra utasítja az egyes kereskedelmi és iparkamarák cégjegyzőhivatalait, hogy a zsidó cégtulajdonosoktól kérjék annak igazolását, hogy állampolgárságuk rendben van-e, azonban a miniszteri rendelet erre hivatalos határidőt nem tűzött ki. Tudomásunk van arról, hogy egyes kereskedelmi és iparkamarák az állampolgársági felülvizsgálatról kapott végzések bemutatási határidejét január 31-ben állapították meg, azonban ezt a határidőt saját hatáskörükben irták elő. Aki teheti, január 31-ig adja be állampolgársági iratait, illetve tegyen eleget az egyes kamarák saját hatáskörében hozott ilyen rendelkezéseknél.